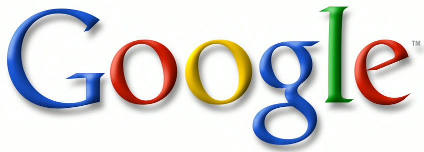

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

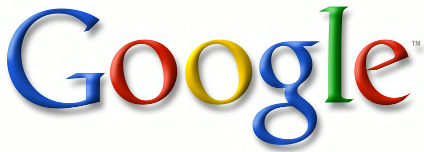
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

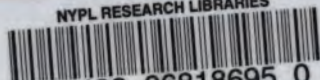
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

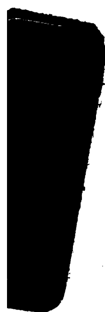
Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06818695 0

Coeckelberg

7 R

61 7

SPROOKJES EN LEGENDEN

LODEWYK 1905 OPDEBEEK

UITGEVER
ANTWERPEN

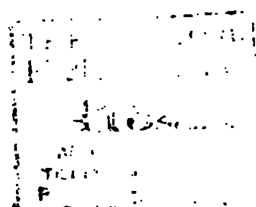
SPROOKJES EN LEGENDEN

Sprookjes

Legenden ✢ Sagen ✢ Liederen

AFGELUISTERD * *
TE HEYST-OP-DEN-BERG
EN OMSTREKEN DOOR
FR. COECKELBERGS
* * * TEEKENINGEN VAN
EDWARD PELLENS * *

LODEWIJK OPDEBEEK
UITGEVER
St. Willebrordsstraat 57
ANTWERPEN
1903

Van een armen schoenmaker

In zeker land ondernam de eenige dochter van den koning een speelreis. Onderwege werd zij overvallen door roovers die haar gevangen namen en zeer verre over zee mêevoerden.

Toen dit de koning vernam, was hij om zot te worden van verdriet. Hij rustte een schip uit en riep de moedigste mannen van zijn rijk bijeen om zijn dochter op te zoeken en te verlossen. Ze zochten en herzochten over zee en in vreemde landen, maar niets genaderd: de prinses was nievers te vinden. De koning liet dan uitbellen dat al die zijn dochter uit de handen van de roovers zou verlossen, heur tot vrouw zou krijgen. Velen vertrokken, maar keerden terug, zonder de prinses gevonden te hebben, zoodat iedereen den moed begon op te geven.

Een arme schoenmaker echter, die van geen klein gerucht verveerd en was, dacht in zijn eigen :

« Wacht, 'k zal ik nu eens gaan probeeren of ik de prinses niet kan vinden en verlossen. »

Hij sloeg pak en zak en ging op reis. Als hij nu 'nen tijd gegaan had, kwam hij een oud wijfken tegen.

— Ik weet waar gij op uitgaat, zei het wijfken tegen den schoenmaker, maar deze die gij gaat zoeken, zult gij toch niet vinden. Maar ik weet waar zij is, en omdat gij er nog al een braven jongen uitziet, wil ik u helpen. Neem dezen ring en steek hem aan den vinger van uw rechterhand. Als gij in nood zijt hebt gij enkel te wenschen, en door de kracht van den ring zult gij overal uitgeraken. Nu, de prinses is in een land verre over de zee, door roovers in den diepen kelder van hun kasteel opgesloten. De baanstroopers zijn voor het oogenblik zonder kok, zoek bij hen te geraken en u voor dezen dienst te verhuren.

De schoenmaker bedankte het oud wijfken en trok zeewaarts. Daar legde juist een schip aan. Hij vroeg aan den kapitein of hij hem wilde voor matroos, en de kapitein, die juist 'nen man te kort had, zei ja. Als het schip 'nen heelen tijd op de zee gezwalpt had, kwam het eindelijk aan het land, waar de roovers de koningsdochter gevangen hielden. De schoenmaker kwam aan hun kasteel aan en vroeg den kapitein te mogen spreken. Deze kwam voor en vroeg wat hij verlangde.

— Ik zou mij bij u willen verhuren als kok, zeide de schoenmaker.

— Toegestaan, zei de roovershoofdman, op voorwaarde dat gij alles stipt volbrengt, wat ik u opleggen zal. Gij zult dikwijls alleen moeten thuis blijven om het kasteel te bewaken. Hier onder in den kelder zit een meisje geboeid en opgesloten. Zij krijgt niets dan water en droog brood, en daarbij geef ik haar alle dagen twintig stokslagen. Als wij uitgaan draagt gij haar het eten en geeft haar de stokslagen in mijn plaats. Begrepen?

— Ja, heel goed, kapitein.

Eenige dagen daarna zei de hoofdman der roovers tegen den nieuwen kok dat zij voor 'nen halven dag op roof uitgingen.

Toen zij weg waren, gaf de schoenmaker de prinses goed eten en drinken en geen slagen, en deed heur beloven daar niets van aan den kapitein te zeggen.

Na een halve uur waren de bandieten al terug.

— Hebt gij gedaan wat ik u gezegd heb? vroeg de hoofdman.

— Ja, stipt, kapitein.

« Die mannen zitten met valsche streken, » dacht de schoenmaker, « ik zal moeten oppassen, want zij betrouwen mij niet. »

Eenige dagen later zei de hoofdman dat zij voor drij dagen weggingen.

Toen zij vertrokken waren, liet de schoenmaker de prinses boven komen, sprak haar moed in en beloofde dat hij haar zou verlossen. Daarop gaf hij haar goed eten en drinken en deed haar terug in den kelder gaan. Dit was maar juist in orde, toen

de roovers daar weeral terug waren. Zij hadden maar een halven dag weg geweest. Opnieuw vroeg de kapitein :

— Hebt ge gedaan wat ik u opgeleid heb?

— Ja, stipt, kapitein, was het antwoord van den schoenmaker.

Er verliepen weer eenige dagen, en de roovers zeiden dat ze voor acht dagen op roof uitgingen.

Als zij weg waren dacht de schoenmaker in zijn eigen :

« Nu gaat het tijd worden dat wij er uit trekken. »

Hij ontdeed de koningsdochter van haar boeien en zij vluchtten samen in de dichte bosschen waar zij zich verscholen.

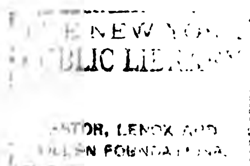
Eenigen tijd later hoorden zij de roovers al vloekende en tierende achter hen zoeken. Gelukkig trokken zij voorbij zonder hen te vinden.

Als de roovers nu wijd genoeg weg waren, ging de prinses met heuren verlosser naar den oever van de zee om een schip te zoeken, waarmede zij terug naar hun vaderland konden varen. Vooraleer op reis te gaan, maakte de schoenmaker een heel aardig paar schoenen, waarvan elk er eenen, wat hun ook mocht overkomen, zou bewaren. Daarbij dichtten zij samen een liedeken, waarin zij hun lotgevallen bezongen. Als dat gedaan was gingen zij naar een schip uitzien.

Er lag juist een aan den oever, maar nu bemerkten zij, dat ze geen geld hadden voor de overvaart. De prinses bedacht heur, vertelde hun wedervaren aan den kapitein en zei, dat haar vader,

Van drij dieven.

E NEW YO
BLIC LIB
ASTOR, LENOX AND
FOUNDA

de koning, hem rijkelijk zou beloonen, zoo hij hun een plaats op zijn schip wou geven.

De kapitein stemde toe en het schip stak in zee. Maar de kapitein was een valschaard.

« Ik zal, » dacht hij, « dien armen sul van kant helpen, zelf met de koningsdochter trouwen en rijk en machtig zijn. »

Toen het ging donker worden, pakte hij onverwachts den schoenmaker vast en schoot hem het water in.

Daarna deed hij de prinses zweren dat zij aan haar vader, den koning, moest zeggen, dat hij haar van de roovers verlost had, anders schoot hij haar de zee in, den schoenmaker achterna. Door den nood gedwongen legde zij den gevraagden eed af.

Toen onze arme schoenmaker in de zee geslingerd werd, dacht hij aan den ring, dien hij van het oud vrouwken gekregen had en wenschte dat hij uit de zee mocht geraken. Wat hij gewenscht had gebeurde.

Hij werd uit het water opgeheven en kwam op een rots te recht.

Eenigen tijd later voer er een ander schip voorbij, hij deed teeken en men haalde hem van zijn rots. Zoo kwam hij ook in zijn vaderland terug.

Hij reisde seffens naar de hoofdstad waar het volop feest was, want overal hingen wimpels en vlaggen.

— Wat is er te doen? vroeg hij aan het volk.

— Wel, antwoordde men hem, morgen trouwt de dochter van den koning met een zeekapitein die haar uit de handen van de roovers verlost heeft.

« Zoo, dacht hij, die schurk heeft mij een ferme pert gebakken, goed dat ik nog in tijds aankom.»

Hij belde aan 's konings paleis en vroeg om dadelijk den koning en zijn dochter te spreken.

Dit werd toegestaan.

Toen hij voor den koning en de prinses stond, haalde hij zijn wonderlijken schoen te voorschijn en begon voor beiden een roerend lied te zingen. De koningsdochter, die seffens haren redder herkende, sprong op van blijdschap, haalde haren schoen voor den dag en hielp het liedeken meêzingen.

De koning wist niet wat hij daarover denken moest.

— Vader, zeide zijn dochter, deze hier is mijn redder; de andere is een schelm, een bedrieger, die op onze overvaart dezen braven jongeling onvoorziens in het water gesmeten en mij dan onder eed doen beloven heeft, hem bij u als mijn redder te doen doorgaan. Daar ik in het eerst niet wilde, wou hij mij ook in de zee werpen, en dan heb ik het hem beloofd.

Als de koning dit vernam, schoot hij in een geweldige gramschap, en deed den bedrieger op staanden voet aan een galg hangen.

De prinses trouwde met den armen schoenmaker en ze hielden acht dagen feest voor al het volk.

Na den dood van den ouden koning, werd de schoenmaker koning uitgeroepen, en leefde lang en gelukkig.

Van drij dieven

Daar was eens een boer, die met een geit naar de markt ging. Hij zelf zat, een goede pijp rookende, op 'nen ezel en de geit liep met een belleken aan den hals, hem achterna.

Drij dieven, die denzelfden weg gingen, zoekend waar er iets te stelen viel, hadden grooten zin in het eigendom van den boer.

— Ik wed, sprak een dezer, dat ik dien lummel daar, zijn geit kan afnemen.

— Dan zal ik, sprak de andere, zijn ezel pakken.

En de derde, die in de kunst van « robberen » bij zijn makkers niet wilde ten achter staan, zegde dat hij den boer geheel zou uitplunderen, zonder dat deze zich zou verzetten.

De eerste liep den pachter stil achterna, deed voorzichtig de bel van de geit los, maakte die vast aan den steert van den ezel, en liep haastig een zijweg in. De boer nog altijd het belleken achter zich hoorende, werd niets van den diefstal

gewaar, doch toen hij zich, na eenigen tijd omkeerde, hoe groot was zijn verbazing niet, toen hij zag dat hij zijn geit miste!

Seffens vroeg hij aan alle voorbijgangers, of zij het beest niet gezien hadden.

Nu was voor den tweeden dief het oogenblik gekomen, want toen de boer ook aan hem vroeg of hij de geit niet gezien had, antwoordde deze, dat hij aan den hoek der straat een man met een geit had zien wegloopen.

Aanstonds sprong de boer van zijn ezel, verzocht den dief het beest vast te houden, en liep, al wat hij loopen kon om den schelm in te halen,

Na zijn geit te vergeefs gezocht te hebben, keerde hij terug naar de plaats waar hij den ezel achtergelaten had, maar zie... tot zijn groote ontzetting, vond hij noch den ezel noch den man, die het beest moest vasthouden.

De derde dief wachtte nu den boer af aan een tamelijk grooten vijver, waar deze zeker moest voorbij komen. Hij kloeg jammerlijk en schreide zoo bitter, dat de pachter hoe verslagen ook, niet kon nalaten den man, die nog droeviger scheen als hij, toe te spreken:

— Waarom maakt ge zulk « gelammenteer »? Heeft men u ook een geit en een ezel ontstolen?

— Och was het dat maar! klinkt het antwoord, het is veel erger. Ik heb een beurs vol gouden geld in dezen vijver laten vallen.

— Waarom haalt gij er die niet uit? vroeg de boer in zijn eenvoudigheid, dat water is niet diep!

— Ach! ik kan niet zwemmen, was het antwoord. Maar als er iemand mijn beurs wilde uithalen, ik gaf hem gaarne honderd gulden.

De pachter dacht bij zijn eigen, dat deze som een goed middel zou wezen om zich over het verlies van zijn geit en zijn ezel te troosten en zegde :

— Ik neem het voorstel aan. Hij trok zijn kleederen uit en sprong in den vijver.

De dief maakte zich daarop van de kleederen meester en zette het op een loopen.

De boer liet zich tot op den bodem zakken, tastte overal rond, doch vond geen beurs.

Eindelijk kwam hij wanhopig weer naar boven, maar nu zag hij zijn nieuw ongeluk, zijn kleeren waren met den *bedroefden heer* gaan vliegen.

Hoe hij naar huis geraakte en hoe hem zijn vrouw daar onthaalde, zegt het vertelsel niet.

Een duivelhistorie

Vóór een honderdtal jaren woonde op de «Satrozenhoef» destijds onder Heist-op-den-berg, nu onder Itegem, een knecht die met zijn klein loon niet toekwam om alle pleizierpartijtjes en kermissen bij te wonen, gelijk hij zou gewenscht hebben. Hij droeg bijna geen kleederen aan 't lijf, of anderszins waren zij meestal gehavend en versleten. Dit bedroefde hem zeer. Hij wenschte rijk te worden.

't Was op een Zondagmorgen in het begin der maand Februari. Jef, zoo hiet de knecht, was dien dag vroeg op weg naar Lier. Hij ging een nieuwen hoogen kastoren hoed koopen, de mode van dien tijd, - daar zijn oude zóó versleten was, dat hij er niet meer fatsoenlijk kon mede onder de menschen komen.

Eensklaps, op den hoek van een dennebosch, zonder dat hij er iemand gezien had, wordt er op zijn schouder geklopt. Daar het nog donker was, kon hij het gelaat van den persoon niet goed zien, doch hij bemerkte dat het een in 't zwart gekleede heer was, die voor hem stond.

— Waar gaat gij zoo vroeg naartoe, vriend? vroeg deze.

— Ik ga om een nieuwen hoed naar Lier, vriendschap; zij zijn daar wat beterkoop dan hier op 't dorp, ik kan er eenige stuivers meê winnen, klonk Jef's antwoord.

— 't Is waar en uw loon loopt zeker ook al niet te hoog?

— Wel neen, de boerenjaren zijn slecht. Wat wilt gij er aandoen!

— Ik moet daar niets mede inzitten, hernam de zwarte heer, ik heb altijd geld genoeg.

— Zoo, wat zijt gij gelukkig!

— Ik zal u leeren wat gij moet doen om ook altijd geld te hebben, op voorwaarde dat ge uwen naam op dit briefje zet; 't is maar een eenvoudige formaliteit.

Daarop draaide de heer met zijnen hiel een klein

putteken in den grond, stak er de hand in en haalde er acht stuivers uit.

— Zoodra gij geteekend hebt, zult gij dit ook kunnen, zegde de vreemdeling.

De knecht dacht in zijn eigen dat dit alles wel niet goed in den haak zat, doch de zucht naar geld behield de overhand. Hij teekende het schrift, dat de heer hem aanbood.

Deze sloeg daarop een zijweg in en was spoedig met het noodlottig papier in het donker bosch verdwenen. De knecht beproefde aanstonds het opgegeven middel en wezenlijk, hij haalde er, zoo dikwijls hij een putteken draaide, acht stuivers uit.

Nu was hij er bovenop; hij was rijk, kon schoon gekleed gaan en den vollen teugel geven aan zijn verlangen. De lieden uit den omtrek hadden al dikwijls onder elkander hun verwondering uitgedrukt, waar die knecht toch al dit geld mocht halen, om zoo te kunnen leven, want zij wisten dat hij dit van zijn loon niet kon. Eenigen zegden zelfs dat er misschien de duivel kon mede gemoeid zijn.

Dit duurde zoo verscheidene jaren, wanneer de knecht eindelijk wroeging begon te gevoelen. Hij werd mager en bleek en zag er uit als een uitterend mensch.

't Was in 't hartje van den winter. Jef nam zich voor eens naar Lier te gaan, aldaar bij den Pastoor-deken aan te kloppen en hem de zaak uit te leggen.

— Wel mijn vriend, zegde deze, ik zal u helpen.

Kom morgen vroeg terug tegen dat de kerkdeur geopend wordt. Ik zal in den biechtstoel zitten en ik hoop wel dat gij een rouwmoedige belijdenis uwer zonden zult doen. Doch luister wel! Laat u niet afschrikken door hetgeen gij onderweg zult hooren of zien, blijf standvastig in uw voornemen, vrees niet, ga steeds recht door en zie volstrekt niet om.

De knecht beloofde zulks. Na een slaaploozen nacht begaf hij zich op reis. Onderweg gebeurden er verschrikkelijke dingen. De wind loeide vervaarlijk, geheele boomen werden voor zijn voeten op de baan geworpen, monsters met vurige oogen gaapten hem overal aan, afzichtelijke slangen kronkelden als het ware om zijn beenen, doch Jef ging altijd maar recht door zonder dat hij gedeerd werd. Eenmaal, door een vreeselijken schreeuw achter hem geuit, keek hij onwillekeurig om. Hij kreeg een slag in het aangezicht die hem de heele kaak verzengde en welke plek nooit meer verdween.

Eindelijk kwam hij behouden in de kerk aan. De Deken was reeds op zijn post.

— O, Mijnheer de Deken, wat heb ik onderweg afgezien, sprak Jef.

— Wel, vriend, ik misschien nog veel meer, want zie aan elk haarpijltje hangt een druppeltje zweet.

De knecht sprak een berouwvolle biecht onder een vloed van tranen. Bij het uitgaan der kerk kwam er als een donderslag en het briefken waarop hij had geteekend, viel voor zijn voeten. Jef was van den duivel verlost.

In 't vervolg gedroeg zich de knecht als een treffelijk mensch en vervulde goed zijn plichten.

Van twee gevonden geldpotten

In lang vervlogen tijden was er te Heist-op-den-berg eens een boer, die niet verre van zijn hoeve een stukje heidegrond liggen had, dat bij menschen geheugen nooit omgedolven was geweest.

Zijn vrouw had hem reeds meermalen aangeraden het om te ploegen, te bemesten en te bezaaien.

— Er zou toch wel iets op wassen en het zou ten minste zijn intrest opbrengen, zegde zij.

Op zekeren vroegen morgen ging de boer aan 't werk. Hij had reeds eenigen tijd geploegd, wanneer hij plots op een hard voorwerp stiet, zoodat het paard niet meer voort wilde. Een krachtig dju of een ruk met het « kordeel » bleven op het beest zonder uitwerksel. Hij ging dan onderzoeken wat er scheelde, doch kon bijna zijn oogen niet gelooven. Zijn ploeg was tegen een grooten geldpot aangereden. Dezen uit den grond halen en er mede vol blijdschap naar zijn vrouw loopen, was het werk van een oogenblik. Er staken verscheidene duizenden in en de boer was voor lange jaren gered.

Van daags te voren was juist het deksel van den ijzeren ketel, waar men het eten in kookte,

in stukken geraakt. Het scheel van den gevonden pot paste juist op dien ketel en werd dan ook tot hetzelfde doeleinde aangewend.

Eenige maanden waren verloopen en de boerin dacht dat zij toch eens dit deksel wat zou moeten schuren, want dat het schande was zulk vuil scheel te blijven gebruiken.

Wanneer zij aan dit werk bezig was, vielen haar oogen op zekere letters die op het deksel stonden. Zij riep haren man, want zij zelf was niet geleerd.

— Hewel, vrouw, weet ge wat er op staat? Ik zal het u eens voorlezen: « *Onder dezen pot steekt er nog een grootere.* »

De boer vond gemakkelijk de plaats terug, waar hij den eersten pot uitgeploegd had, want hij had sedertdien aan zijn heide niets meer verricht. Hij ging seffens delven en weldra kwam de tweede pot te voorschijn, gevuld met blinkende goudstukken. Onmogelijk zijn vreugde te beschrijven.

Hij scheidde er uit met « boeren, » bouwde een schoon huis in het dorp en leefde met zijn vrouw nog lang en gelukkig.

Onze Lieve Vrouw in 't Woud

In een der schilderachtigste streken der Kempen, niet verre van Heist-op-den-berg stond, omringd van uitgestrekte bosschen, het slot van Graaf Arnold en Gravin Gertruda. Het eertijds zoo prachtige kasteel begon bouwvallig te worden en het inwendige, even als het uitwendige, verried duidelijk de sporen van in armoede vervallen grootheid. Toen Graaf Arnold met bijna al zijn schatten en groote sommen gelds op zee was, werd het schip, tijdens een verschrikkelijk tempeest, stuk geslagen. In den uitersten nood riep hij den bijstand in van *O. L. Vrouw in 't Woud,* en kon zich in zee nog met de grootste moeite aan een stuk mast vastklampen, waardoor hij behouden aan land werd gespoeld.

Arnold werd vol vreugde door zijn vrouw ontvangen ; zij waren nu wel arm, doch kloegen daarom niet. Hij verkocht het grootste gedeelte zijner goederen, om zijn schulden te voldoen en begon zeer zuinig en sober te leven. Zijn grootste hartzeer was, dat hij het verblijf zijner voorvaderen tot puin

zag vervallen en de middelen niet meer had om het te herstellen.

Op zekeren dag kreeg hij het bericht, dat de Hertog hem, als zijn ouden trouwen dienaar, met een bezoek zou komen vereeren en zelfs eenige weken op zijn beroemd slot zou doorbrengen.

De Graaf was bij het vernemen dier tijding zeer ontsteld.

— Hoe zullen wij den Hertog met zijn gevolg behoorlijk huisvesten? zegde hij aan de Gravin, het is onmogelijk dat Graaf Arnold zoo armoedig zijn leenheer ontvange.

— Kom, kom, mijn vriend, antwoordde Gertruda, heb moed, *O. L. Vrouw in 't Woud*, die u uit de zee gered heeft en wier kapel wij altijd versieren, zal ons niet verlaten. Wij zullen haar onzen nood klagen en zij zal ons zeker helpen. Ten andere, wij zullen ons best doen; de groote zalen van 't kasteel zijn nog schoon genoeg. Gij zult wel geen prachtige kleederen dragen maar uw naam en dien van uw doorluchtige voorouders zullen dit vergoeden.

De Graaf bleef, niettegenstaande die troostvolle woorden, zwijgend; de duivel des hoogmoeds maakte zich van hem meester, tranen van woede en spijt sprongen uit zijn oogen en, in plaats van met zijn deugdzame vrouw naar de kapel van *O. L. Vrouw in 't Woud* te gaan bidden, ging hij droevig en zwaarmoedig al dieper en dieper de bosschen in.

Hij zette zich, in diep gepeins verslonden, op een kleinen heuvel neder. Eensklaps hoort hij het

nabijkomend hoefgetrappel van een paard. Een ruiter baant zich een weg te midden het houtgewas. Hij zat op een prachtig zwart paard, wiens neusgaten vuur schenen uit te werpen en wiens harnas van blinkend goud was. Hij was gekleed zooals de edellieden van dien tijd, doch alles glinsterde van goud en edelgesteenten. Hij had pikzwarte, schitterende oogen en een zwarten baard. Hij stapte af en naderde beleefd tot Arnold.

— Edele Graaf, zegde hij, gij ziet er zoo droevig uit, is u soms een groot ongeluk overkomen of hebt gij uw edele vrouw verloren?

— Neen, antwoordde de Graaf, de Gravin geniet de beste gezondheid, maar ik ben ongelukkig.

De onbekende bezag starlings den Graaf en hernam :

— Vertel mij de oorzaak van uw ongeluk, en ik beloof u, dat ik al het mogelijke zal doen om u te helpen.

— Alhoewel ik u niet ken, boezemt uw taal mij toch vertrouwen in, antwoordde Arnold, ik wil u mijn leed veropenbaren. Luister : Vóór eenige jaren bezat ik een onmetelijk fortuin, ik had groote bezittingen. Toen ik mij destijds op een schip bevond, met al mijn geld en mijn kostbaarheden, overviel mij een felle storm, en alles werd door de zee verzwolgen. Ik alleen ontsnapte ter nauwernood aan de schipbreuk. Om mijn schuldeischers te voldoen, moest ik mijn goederen verkoopen, zoodat mij niets meer overblijft dan het voorvaderlijk slot, dat nu bijna tot puin valt.

— Het verlies uwer fortuin is dus de oorzaak van uw droefheid?

— Toch niet, ik bezit een brave vrouw die mij het gemis mijner fortuin vergoedt, doch wat mij heden zoo ongelukkig maakt, is dat over twee dagen de Hertog met zijn gevolg op het kasteel zal komen. Het is sinds mijn ongelukkig wedervaren, de eerste keer dat het hof mij met een bezoek vereert. Wat zullen de ridders en hovelingen van mij denken en hoe zal ik hun tot spot dienen, als zij mijn vervallen kasteel en mijn armoede zien. Ik die vroeger zoo machtig en zoo geëerd was! O, hoe gaarne zou ik het hof willen verbazen door schitterende feesten en tot mijn edele gasten zeggen: Zie eens wat Graaf Arnold, nu hij arm is, nog kan, wat zou hij dan niet gedaan hebben, zoo hij zijn fortuin nog bezeten had! Ge dacht met mijn ellende, den spot te komen drijven, doch 't is u leelijk misvallen.

— Maar waarom riept gij *mij* niet ter hulp, beste Graaf, *mij* die u kan helpen? Ik heb de macht om u onmiddellijk schatrijk te maken en u zoo te verheffen dat gij den Hertog en zijn ridders in pracht verre zult overtreffen.

De Graaf was diep ontroerd en luisterde begeerig naar deze verleidende woorden.

— Hoe! Gij zoudt mij dadelijk het goud en de rijkdommen kunnen verschaffen, waar ik zoo naar verlang? Wat moet ik doen om u die weldaad te vergelden? Spreek.

Onze Lieve Vrouw in 't Woud.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

— Verkoop mij uw vrouw, ik zal ze aanstonds met lichaam en ziel medenemen.

— Hoe durft gij mij zoo iets vragen! Nooit zal Graaf Arnold uw schandelijk aanbod aannemen, U de ziel afstaan eener heilige, die mijn eenige troost op de wereld is! Ga heen, verre van mij.

— Zooals gij verkiest, blijf dus arm; dien tot spot aan den Hertog en zijn hof, gij die vroeger zoo trotsch waart en voor wien iedereen moest buigen! Word dan vernederd, maar denk dat het uw schuld is. Vaarwel.

De Graaf antwoordde niet, doch de vreemdeling zag genoeg dat er in zijn binnenste een hevige strijd gevoerd werd, en sprak:

— Graaf, ik wil u nog een gunst toestaan en mijn voorstel aannemelijker maken. Gij zult, onuitputbare schatten bezitten, indien gij uw plechtig woord geeft dat gij toekomend jaar, op dezen dag en op dit uur, met uw vrouw hier zult zijn en dat zij met lichaam en ziel mij voor altijd zal toebehooren.

« Een jaar is lang, » dacht de ongelukkige en overmorgen zal de Hertog reeds komen.

Eer en geweten streden in zijn binnenste tegen den hoogmoed.

De onbekende sprong in den zadel en sprak met ongeduld:

— Welnu, welk is uw besluit?

De kwade geest overwon en de graaf antwoordde:

— Ik neem uw voorstel aan; over een jaar zal ik hier met mijn vrouw zijn.

De boomen bogen hun takken, een verschrikkelijk geraas, vergezeld van een helschen schaterlach weerklonk, en de duivel, want de vreemdeling was niemand anders dan de booze geest, gaf zijn paard de sporen en riep met donderende stem:

— Tot toekomend jaar!

In gedachten verslonden, ging de Graaf terug naar zijn kasteel, en dacht aan de onmetelijke rijkdommen die hij ging bezitten en de pracht die hij voor den Hertog zou ten toon spreiden. De hoogmoed verdoofde de knaging van zijn geweten.

Toen hij op het slot aankwam, zag hij achter de ophaalbrug het plein letterlijk overladen met kisten en koffers van alle grootte en kleur, en een menigte dienstboden snelden van alle kanten toe en boden een behulpzame hand, om dit alles in het onbewoond gedeelte van het kasteel te brengen. Toen alles binnen was, zeide hij:

— Dat men mij nu alleen late.

Hij wierp zich met beitel en hamer op de geheimzinnige koffers en brak ze open. Zijden behangsels, lusters, rijk gebeeldhouwde meubelen, vaatwerk, goud, diamanten, gemunt geld, dit alles zag hij voor zijn verwonderde oogen, en de een verrassing volgde de ander op. De vloer was als met edelgesteenten en allerhande kostbaarheden bezaaid. Buiten zich zelven van vreugde, viel hij op een zetel in slaap.

Toen hij ontwaakte, stond zijn vrouw Gertruda voor hem. In plaats van aan zijn schrikkelijken

eed te denken en voor haar op de knieën te vallen om vergiffenis te vragen, riep hij uit:

— Liefste Gertruda, al deze schatten zijn de onze, wij zullen den Hertog met zulk een pracht ontvangen als er ooit te zien is geweest. Wees blij, onze armoede en ellende is uit!

De Gravin stond verwonderd en wist niet wat denken.

— Mijn vriend, zeide zij, van waar komen al die schatten?

De Graaf verschoot en beantwoordde niet onmiddelijk die vraag. Hij verzon een leugen en zeide:

— 't Is een erfenis van een verren bloedverwant.

De Gravin werd gewaar dat haar man de waarheid niet zei, doch zij gebaarde hem te gelooven en bad inwendig tot Maria:

— O goede Moeder bescherm en verdedig toch mijn armen echtgenoot tegen den boozen vijand.

Van den volgenden dag af kwamen nog van alle kanten een menigte buitengewone werkzame dienaren op. Het kasteel veranderde van uur tot uur van aanschijn en alles was gereed voor de ontvangst, toen de torenwachter blies dat de Hertog op komst was.

Deze stond verbaasd over al de tentoongestelde pracht. Hij die zijn dienaar wilde helpen in zijn armoede, vond hem onmetelijk rijk. De afgunstige hovelingen hadden hem dus bedrogen.

Toen de Hertog met zijn gevolg vertrokken was, begon het geweten van den Graaf te knagen. Hij gaf zich wel tot verstrooing aan feesten en ver-

maken over, doch kon geen rust vinden en vermagerde zichtbaar. Hij kon zijn vrouw zonder te sidderen en te beven van angst en berouw niet meer aanschouwen. De gevreesde dag was eindelijk aangekomen, en de Graaf spak tot zijn gemalin :

— Goede Gertruda, laat ons samen een wandeling in het boch doen, doe uw rijkleederen aan, de paarden staan reeds gereed.

De Gravin was daarover zeer verheugd, want sedert langen tijd was zij niet meer gewoon zoo vriendelijk door den Graaf aangesproken te worden.

Zij was spoedig aankleed, en beiden reden het woud in.

— Vriend, zeide de Gravin onderwege, laat ons eerst *O. L. Vrouw in 't Woud* gaan bezoeken.

— Ik ben tevreden antwoordde de Graaf, maar ik ga niet in de kapel

Aan het kleine heiligdom gekomen ging de Gravin alleen binnen.

De Graaf telde de minuten en stond daar te trappelen van ongeduld, want hij vreesde op de afgesprokene plaats te laat te komen. Hij riep eindelijk tot zijn vrouw dat zij zich wat zou spoeden. Zij kwam buiten, en nooit had hij ze zoo schoon gezien. Voor de eerste maal sinds een jaar begon hij te bidden en zeide lispelend :

— O Maria, heb medelijden met mijn deugdzame vrouw, ontsla mij van de oneerlijke verkregen rijkdommen en geef ons het verloren geluk weder.

Zij kwamen eindelijk aan de vervloekte plaats.

In de verte hoorden zij den hoefslag van een paard, en na eenige oogenblikken zien zij een schoonen ruiter dwars door het kreupelhout naderen.

Doch wat gebeurde er plotseling? Het zwarte paard begon te steigeren, de oogen van den ruiter schoten vuur, zijn zwarte haren rijzen te berge en met een vervaarlijke stem roept hij:

— Ellendige bedrieger, gij hebt mij gezworen uw vrouw met ziel en lichaam over te leveren, en gij brengt mij mijn grootste vijandin! Gevloekt, duizendmaal gevloekt!

Toen hij dit gezegd had, verdween hij met bliksemsnelheid in het boch, onder het uitbraken der verschrikkelijkste verwenschingen.

De Graaf ten uiterste verschrikt, verstoutte zich zijn vrouw aan te zien. Hij liet een langen scheeuw toen hij niet de Gravin, maar een andere beeldschoone vrouw zag, het hoofd met eenen stralenkrans omgeven.

— Wees niet bevreesd, zegde de verschijning, ik ben de Moeder Gods, die degenen nooit verlaat die tot haar hun toevlucht nemen. Stap van uw paard, ga te voet naar mijn heiligdom uw deugdzame vrouw halen, die voor u bidt. Bouw u een kluis in de schaduw mijner kapel en dan zult gij voortaan gelukkig zijn en in vrede leven.

De hemelsche verschijning verdween met haar paard en de Graaf verliet het zijne, welk vluchtte in dezelfde richting die Satan had ingeslagen. De

Graaf spoedde zich naar Maria 's heiligdom en ging er binnen. Daar vond hij zijn vrouw aan den voet van den altaar ingeslapen. Graaf Arnold viel op zijn knieën en stortte tranen van blijdschap en dankbaarheid, omdat Maria hen beiden zoo wonderbaar van den duivel had bevrijd.

De Gravin werd wakker en zag aan de ontsteltenis van haren man dat er iets bijzonders was voorgevallen. Met verbazing aanhoorde zij het verhaal dat de Graaf haar deed. Beiden stortten een vurig dankgebed en gingen daarna naar het kasteel terug. Toen zij op het slot kwamen, vonden zij alles weer in denzelfden toestand gelijk een jaar te voren. De dienaars waren vertrokken met al het geld, de juweelen en kostbare meubelen. Zij waren weer zoo arm als vroeger.

Op den avond van den dag dat deze gebeurtenis voorviel, verscheen een pelgrim, komende van het H. Land, voor de poort van het slot van Graaf Arnold en verzocht de gastvrijheid voor den nacht. Met vreugde werd hij binnengeleid en welkom geheeten.

— Wij zijn wel arm, zegde de Graaf, doch al wat wij hebben is ter uwer beschikking.

De pelgrim sprak over het H. Land en vertelde de lotgevallen zijner reis. Ten slotte maakte hij bekend dat hij ook van edele geboorte was, maar vooraleer naar het H. Land te vertrekken, al zijn bezittingen ten gelde had gemaakt en het grootste gedeelte der opbrengst aan goede werken had besteed.

Graaf Arnold vertelde hem daarop zijn wonderbare geschiedenis, en gaf het voornemen te kennen het slot te verlaten en in een kluis te gaan wonen, bij de kapel van *O. L. Vrouw in 't Woud.*

Gedurende den nacht verscheen Maria, schitterend van licht, aan den pelgrim en zegde hem:

— Vestig u hier op het slot. Graaf Arnold en zijn edele vrouw gaan ter mijner eer in de schaduw van mijn heiligdom als kluizenaars leven. Versterk hen in hun voornemen en wees hen altijd en overal behulpzaam.

De pelgrim verhaalde des morgens aan de edele echtgenooten wat hem gedurende den nacht wedervaren was. Zij aanhoorden hem met de grootste vreugde, en reeds des anderendaags vertrokken Arnold en zijn Gertruda naar de kapel van *O. L. Vrouw in 't Woud*, bouwden zich een kluis en sleten het overige hunner dagen in gebed en boete.

De pelgrim bleef op het kasteel wonen en onderhield met de kluizenaars een innige vriendschap.

Na hun overlijden, dat op denzelfden dag plaats had, begroef hij beiden in de schaduw van de kapel. Het slot herstelde hij in zijn vorige luister en leefde er lang en gelukkig.

Ten gevolge dezer gebeurtenis noemde men het kasteel voortaan *Pelgrimhof*, welken naam het tot heden toe heeft behouden; maar van het vroeger zoo sterke slot blijft niet een steen meer over.

Spokerij op een kasteel

Niet verre van den ijzerenweg van West-Meerbeek op Morkhoven, treft men een zonderling, geheel vervallen kasteeltje aan. Het gebouw schijnt naar den bouwtrant te oordeelen oud te zijn, en alhoewel het tegenwoordig tot bergplaats dient van het landbouwgetuig der daarnevens nieuwgebouwde hoeve, heeft men het in zijn oorspronkelijken staat gelaten. Het volk noemt het, « het oud gebouw. »

In de achttiende eeuw was het kasteel bewoond door een zekeren Jan van Gierle, die ontzaggelijk rijk moet geweest zijn; en, ten tijde der Fransche Omwenteling, door drij nonnen, die uit Frankrijk verjaagd waren. Waar die verbleven zijn weet men niet. Sindsdien bleef het kasteel onbewoond.

Volgens de overlevering moet het er in 't begin der verleden eeuw tot rond 1820, vreeselijk gespookt hebben, en naar het schijnt, waren er die drij nonnen niet vreemd aan. Ook zegde men dat er in het kasteel schatten verborgen waren.

Rond dien tijd kwamen eens vier mannen 's avonds laat van Diest. Zij pochten onder elkander over hun stoutmoedigheid, en twee van hen gingen een wedding aan om in het kasteeltje te gaan vernachten. De twee anderen moesten buiten blijven en de wacht houden.

Rond elf uren trokken zij er op af. De twee mannen waren nauwelijks binnen, of zij hoorden boven duidelijk deuren open- en toegaan en een

gerucht als van iemand die barrevoets de trap afkwam. Een der mannen zonk daarop den moed in de schoenen; hij maakte rechtsomkeer en liep haastig naar buiten bij de twee anderen die de wacht hielden. Doch in zijn haast en verschriktheid had hij de deur achter zich in 't slot getrokken en nu zat zijn kameraad gevangen in 't gebouw. Daarop zetteden alle drij het op een loopen, alsof ze den duivel gezien hadden.

De opgeslotene had niet de minste moeite gedaan om uit het gebouw te geraken, want hij was bijna aanstonds van schrik in bezwijming gevallen en eerst tegen den morgen tot zich zelven gekomen. Wat er binst den nacht voorgevallen was, wist hij niet te vertellen, doch hij zwoer bij hoog en laag aan zulke dwaze weddingen geen deel meer te nemen. In de kamer waar hij ontwaakt was, stonden op een tafel verscheidene ledige fleschen en vier roomers, waarvan men er maar drij gebruikt had.

Na deze gebeurtenis gingen de geburen, vol schrik de geestelijkheid verwittigen, waarna men van geen spokerij meer gehoord heeft, doch de overlevering van de drij spoken is onder het volk bewaard gebleven.

Het kasteel « Ter Borcht »

Het aloud historisch kasteel « Ter Borcht » te Itegem, waarvan deze gemeente haren naam ontleend, was een zeventigtal jaren geleden, sinds langen tijd onbewoond.

Op zekeren nacht reden eenige boeren door het dorp met hunne bieën, om deze hoogerop in de Kempen, op de heidebloem neer te zetten. Zij reden dan voorbij het kasteel en zagen op het tweede verdiep, aan het buitenste venster, een groot en schitterend licht. Zij vonden dit nog al aardig, omdat het rond middernacht was en iedereen sliep. In het naar huis keeren, spanden zij uit en dronken een glas bier in de afspanning recht over het kasteel. Het geval van het licht aan een der kasteelvensters, dat zij in den nacht gezien hadden, kwam ter sprake en zij vroegen den baas wie er op het kasteel woonde en daar zoo laat opbleef. Deze zeide dat het sedert lang onbewoond was.

Den volgenden nacht stond de baas rond twaalf uren op, om zich te verzekeren of dit licht weer zou te zien zijn. Ja, het schitterde weer aan hetzelfde venster!

Later zagen ook nog andere lieden dit verschijnsel meermaals.

Wat deed men? Men krabte het voorhof overal schoon op om te zien of er geen voetstappen zouden te bespeuren zijn van iemand, die somtijds op het kasteel zou kunnen sluipen. Het licht ver-

scheen weer, doch op het hof was geen enkele voetstap te zien. Dit geval kwam aan de ooren van den pastoor, die iemand belaste hem te komen waarschuwen, zoodra men weder het licht zou zien. Er verstreken niet veel dagen, of men kwam hem reeds boodschappen dat het licht weer te zien was. De pastoor stond op, ging de poort van het kasteel binnen, bleef daar een zekeren tijd, zonder dat iemand zag wat hij verrichtte, en sedert dien was de spokerij op het kasteel geëindigd.

De sleutelbloem

Sinte Pieter hing aan 't kruis en was op 't punt den geest te geven. De Engelen daalden uit den hemel om hem te komen halen en bij Ons Heer te geleiden.

Al vertrekkende gaven zij hem de sleutels van den hemel in de hand, maar Sinte Pieter was zoo blij, dat hij ze op de aarde liet vallen.

Op de plaats waar zij neerkwamen, ontstond er een schoone plant, waarop een fraaie bloem ontlook.

Die bloem heeten wij daarom de *sleutelbloem*.

Kapel van O. L. Vrouw van Bijstand te Thielen

In de veertiende eeuw was Thielen nog maar een gehucht, toebehoorende aan de edele heeren van Leefdaal, die niet verre van daar op een, met breede grachten omgeven, versterkt kasteel, hun verblijf hielden.

Te Thielen bestond te dien tijde kerk noch kapel, en de inwoners waren des zondags verplicht naar Gierle te gaan, een nabij gelegen dorp, om er hun godsdienstplichten te vervullen.

Tegen de groote baan die kerkwaarts ging, op het gehucht « Prijstraat, » ter plaatse waar nu de kapel staat, hadden onze godvruchtige voorouders aan een in den grond geplanten staak een kapelleken gehangen, waarin een O. L. Vrouwe beeldje geplaatst was met den titel van O. L. Vrouw van Bijstand. Tal van lieden namen hun toevlucht tot dit beeld en kwamen er de Moeder Gods vereeren, en haren bijstand afsmeeken. Velen werden er geholpen, zoodat het beeld wijd en zijd vermaard en als wonderdadig aanzien werd.

Eenige inwoners van Lille, die daarover afgunstig waren, stolen op zekeren nacht van het jaar 1447, het beeld om het in hun kerk te plaatsen.

Maar wat gebeurde er? Op het grondgebied van Lille gekomen, werden zij in eens met blindheid geslagen, zoodat zij niet meer voort konden en den

weg niet meer vonden. Ten einde raad deden zij de belofte aan Onze-Lieve-Vrouw, bij aldien zij het gezicht wederkregen, het Moedergodsbeeld aanstonds terug op dezelfde plaats te dragen, waar zij het weggenomen hadden. Op eigen stond werden zij van hun blindheid genezen en zij volbrachten daarna hun belofte.

Deze wondere zaak kwam de edele heeren van Leefdael ter oore, en deze godvruchtige edellieden deden nog het zelfde jaar, ter eere van het mirakileus beeld, op de zelfde plaats een kapel bouwen, die den naam ontving van kapel *Onze Lieve Vrouw van Bijstand.* Zij werd bij gebrek aan pannen of schaliën met stroo gedekt.

Niettegenstaande Thielen later een parochiekerk kreeg en een vrij aanzienlijk dorp werd, nam de toeloop van volk tot de kapel, alsook de giften, nog van jaar tot jaar toe, zoodat men welhaast in staat was, deze merkelijk te vergrooten en te verbeteren en heur het uitzicht geven, dat zij tegenwoordig nog heeft. Ook werd er in 't vervolg, tot op den dag van heden, door den pastoor van Thielen alle vrijdagen een mis gelezen.

De Rozenkrans

Ruim drij honderd jaren is 't geleden.

Toen stond op de boorden van het uitgestrekte bosch, « De Averechten, » overblijfsel van het onmeetbaar « Waverwald » een net leemen boerenhofstedeken.

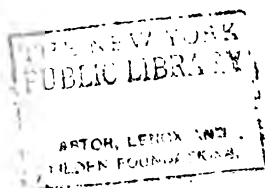
De vader was sinds een maand gestorven, een weduwe met een eenige dochter achterlatende.

Deze laatste was in eer en deugd opgevoed en had den ouderdom van 22 jaren bereikt. Zij was zeer godvruchtig en onderdanig aan haar ouders. Ook was zij bijna ontroostbaar over het verlies van haar teergeliefden vader. Tot zijn zielelafenis deed zij boetvaardigheid en ging alle avonden bidden in een klein kapelleken in het bosch waar een beeld van den gekruisten zaligmaker rustte.

Na zekeren tijd, als zij weer haar godvruchtig werk ging verrichten, kwam zij daar een schoonen jongeling tegen. Deze jongeling was niemand anders dan de duivel zelf, die haar kwam bekoren en zoeken in 't verderf te storten.

De Rozenkrans.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.

Na gevraagd te hebben wat zij in het bosch ging doen, toonde hij een uiterst vriendelijk gelaat en sprak :

— Wel, lieve dochter, hoe kunt gij, die zoo schoon zijt, u toch zóó in de eenzaamheid begeven en alle dagen gaan treuren en bidden. Zie eens de andere dochters van uwen ouderdom en stand, die leven in vreugde en in vermaak. Ge hebt maar één jong leven, neem dit waar. Werp die droeve gedachten van u af en woon de vermaken en genoegten der wereld bij, zooals de andere meisjes uwer jaren, zooniet zult gij langzaam uitteren en sterven.

Daarop sloeg de jongeling een zijweg in en was welhaast in het bosch verdwenen.

De dochter dacht na op die verleidende woorden en kon van den geheelen nacht geen oog sluiten.

De geest des goeds en de geest des kwaads leverden inwendig strijd bij haar en deze laatste overwon. Zij wierp haren rozenkrans weg, verliet haar brave moeder, trok naar de naburige stad en begon welhaast in de grootste ongebondenheid te leven. Ging zij nog eens naar heur moeder dan was het om deze geld af te persen en haar te kwellen. Het kwam zoover dat zij haar moeder door haar wangedrag zoodanig ten onderbracht, dat deze haar brood langs de deuren moest gaan vragen. Toch hield die goede vrouw niet op dagelijks te bidden voor de bekeering harer ondankbare en slechte dochter.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.

Na gevraagd te hebben wat zij in het bosch ging doen, toonde hij een uiterst vriendelijk gelaat en sprak :

— Wel, lieve dochter, hoe kunt gij, die zoo schoon zijt, u toch zóó in de eenzaamheid begeven en alle dagen gaan treuren en bidden. Zie eens de andere dochters van uwen ouderdom en stand, die leven in vreugde en in vermaak. Ge hebt maar één jong leven, neem dit waar. Werp die droeve gedachten van u af en woon de vermaken en genoegten der wereld bij, zooals de andere meisjes uwer jaren, zooniet zult gij langzaam uitteren en sterven.

Daarop sloeg de jongeling een zijweg in en was welhaast in het bosch verdwenen.

De dochter dacht na op die verleidende woorden en kon van den geheelen nacht geen oog sluiten.

De geest des goeds en de geest des kwaads leverden inwendig strijd bij haar en deze laatste overwon. Zij wierp haren rozenkrans weg, verliet haar brave moeder, trok naar de naburige stad en begon welhaast in de grootste ongebondenheid te leven. Ging zij [illegible] eens naar heur moeder dan [illegible] om [illegible] d af [illegible] ersen en haar [illegible] haar moeder [illegible] onderbracht, [illegible] moest gaan [illegible] iet op da- [illegible] rer ondank-

Op zekeren dag nam zij het besluit haar in de stad te gaan opzoeken. Zij vond haar eindelijk in volle vermaak met eenige bedorven gezellinnen van haar soort. De moeder riep haar ter zijde en zegde :

— Mijn lieve dochter, voor de laatste maal dat gij uw moeder nog zien zult, heb ik nog een wensch ; ik twijfel er niet aan, of gij zult uw ongelukkige moeder dien niet weigeren. Ga met mij nog eens mede naar het kapelleken in het bosch, waar gij zoo menigmaal voor uw afgestorven vader hebt gebeden.

Haar gezellinnen zegden :

— Ga maar eens mede, stel haar tevreden, dan zal zij u niet meer komen lastig vallen.

Zij gingen dan samen naar het bosch. Aan de kapel gekomen, hing de moeder haar dochter den weggeworpen rozenkrans om den hals, welke zij sinds dien noodlottigen dag altijd bewaard had. Dan viel zij op de knieën en bad vurig met uitgestrekte armen voor het kruisbeeld, opdat God toch medelijden zou hebben met haar dochter, en haar op den weg der deugd zou doen terug keeren.

Nadat zij omtrent een uur gebeden had, kwam er eensklaps een verschrikkelijke donderslag, zoodat de dochter angstig op sprong. Voor haar stond de helsche geest, met oogen als gloeiende kolen vuur en sprak met een vervaarlijke stem :

— Gij hebt naar mij geluisterd en nu ben ik meester van uw ziel.

De dochter viel van schrik buiten kennis op den grond.

De moeder liep aanstonds naar een priester en na twee uren van haar zelven gelegen te hebben, kwam het meisje weer bij, sprak haar biecht en zwoer alle genoegens der wereld af. Daarna zegde zij vaarwel aan haar moeder, ging verder het bosch in en bouwde zich met eigen handen een kluis. Zij deed zeer strenge boetvaardigheid, at niets dan kruiden der aarde om haren honger te stillen en dronk water uit een bron om haren dorst te laven.

Als zij daar eenige jaren als een heilige kluizenares geleefd had, kwam op zekeren nacht als zij in 't gebed verslonden was, plotselings een heldere klaarte haar cel verlichten. Die verschijning was haar vader.

Deze sprak:

— Mijn brave dochter, ik had zoo langen tijd voor u gebeden en om u geweend, omdat gij uw rozenkrans weggeworpen hadt en zulk slecht leven leidet, doch nu zijn mijn tranen gedroogd. Nog zeven weken en dan hoop ik u te zien in 't hemelrijk.

Die tijd volbracht zijnde, kwam haar moeder haar op zekeren morgen bezoeken en stond gansch verslagen daar zij, en dit bij wintertijd, zulke schoone bloemen voor de kluis zag bloeien. Als de moeder daarop binnentrad, vond zij het meisje levenloos, houdende in haar handen den rozen-

krans, en het kruis rustende op haar borst. De kluis was met een aangenamen geur vervuld.

De moeder ging aanstonds naar den priester en de begrafenis had met groote eer plaats.

Een week daarna volgde de moeder haar dochter in het graf en werd nevens haar begraven.

Als kwelgeest terug gekomen

Lange jaren geleden woonden er op « 't Scherpstuk, » een hoeve tusschen Putte en Mechelen, twee knechten, vieze gasten, maar goede kameraden. Ze maakten een « besprek » dat degene die het eerst kwam te sterven, moest komen zeggen hoe het in de andere wereld ging.

Dat was me goed.

Weinig tijds daarna kwam er een te sterven, maar de andere dacht op het « besprek » niet meer.

Op zekeren keer, toen hij zeer laat in den nacht naar huis ging, ziet hij van verre iemand aankomen. Hij naderde al meer en meer en, hemelsche deugd ! hij herkent zijn vroegeren makker.

— Zijt gij het wel Jan ? vraagt hij half dood van schrik.

— Ja antwoordde deze, ik ben het ! *Alles wordt ginder nip en nauw gerekend en men scheldt er niets kwijt.* Het is zoo waar dat gij mij gezien hebt,

als dat ik dezen nacht den boer zijn beste koe den nek heb omgewrongen.

Na deze woorden verdween de geest.

Daarop gaat de knecht, al klappertandende van schrik, naar huis, maakte den boer wakker en ze gingen samen in den stal zien. Inderdaad, de schoonste koe lag dood aan den staak.

Op dezelfde wijze stierven er nog vijf koeien, maar door bedevaarten te doen, heeft men den plaaggeest eindelijk uit den stal geweerd.

Van een spokend kalf

Op de Groote Neeth, aan den « Hoofamer » onder Herenthout waren vóór een zestigtal jaren, eens een viertal visschers aan 't visschen. De dorpsklok had juist twaalf uren geslagen, wanneer de mannen van verre het geblaat van een kalf hoorden.

— Wat rijden de kalverkramers vandaag vroeg naar de Liersche markt, zeide een hunner.

En daarop, als vieze gasten die ze waren, begonnen zij samen het kalf na te blaten. Dat was me goed, maar het kalf liet zich niet lang wachten. Het kwam dwars door de beemden op hen aan en maakte zich gereed om de Neeth over te steken.

Zoohaast onze mannen dit zagen, poetsten ze de plaat en vluchtten, zoo rap hun beenen het

toelieten, tusschen de engte van twee groote houtmijten, die niet verre van daar op den « Hoofamer » stonden. Daartusschen kwam het kalf met opengesperden muil snuffelen, maar gelukkiglijk kon het hen niet bereiken, daar de opening zeer smal was. Met schrik bemerkten zij dat het wel de gedaante van een kalf had, maar in wezenlijkheid geen was, en beenen zagen ze er in 't geheel niet aan.

Tegen den morgen, wanneer het begon licht te worden, vertrok het dier. Zoolang hadden onze visschers met den doodsangst op het lijf, tusschen de houtmijten gezeten.

— Zoudt gij gelooven, zei een der mannen 's morgens, dat het oud spreekwoord waar blijft: « Laat des nachts gerust wat gerust is, dan zal u geen leed geschieden! »

Van een slimme spinster

Het was in den tijd dat alle vrouwen, jonge en oude, nog sponnen. Een moeder had een dochter, die niet wou of niet kon spinnen. Wel honderd keeren werd zij daarom bekeven en op zekeren dag wierd het zoo erg, dat de moeder haar buiten joeg, zeggende:

— Gij zult u nog zot spinnen!

Een heer, die daar juist voorbijkwam, had dit gehoord en zei tot het meisje:

— Ik zou een vrouw moeten hebben, die goed spinnen kan, want ik heb thuis een groote partij vlas liggen. Ga met mij mede naar de stad, ik zal u een deel meegeven. Dit moet gij op acht dagen goed en zuiver afwerken en daarna bij mij terug brengen. Ik ben machtig rijk en gij ziet er een braaf meisje uit. Ewel, zoo ge mij voldoet, wordt ge mijn vrouw.

Ze maakten akkoord, maar de dochter wist geen raad, ze kon niet spinnen. Ze ging dan heel verdrietig van de stad naar huis en dacht maar ge-

durig bij haar eigen, hoe zij het aan leggen zou om haar vlas op tijd en stond afgesponnen te krijgen en alzoo met den rijken heer te kunnen trouwen.

Terwijl ze daar nog gedurig over nadacht, komt haar een heer te gemoet, heel en gansch in 't zwart gekleed.

— Meisken, zeide die heer, ge ziet er zoo droevig uit, 't is bijna of de wereld tegen uwen dank stond.

— Ach! hoe zou ik kunnen blij zijn! Deze partij vlas hier, moet ik op acht dagen goed afgewerkt hebben, en ik kan niet spinnen!

— Wel, dat is niemendalle, zei daarop de zwarte heer, geef mij het vlas, ik zal het u binnen de vijf dagen, goed afgewerkt, terug bezorgen, maar ge moet me uw ziel afstaan. Nogthans, als 't vlas gesponnen is, moogt ge drijmaal raden hoe ik heet; kunt ge 't raden, dan zijt ge verlost; kunt ge 't niet, dan is uw ziel de mijne. Wilt ge?

— Ja, ik wil wel, zei het meisje.

Daarop was de duivel weg, - want die zwarte heer was niemand anders dan de duivel. De volgende dagen dacht en herdacht zij hoe die heer toch wel heeten mocht, maar zij kon het niet raden.

Zekeren dag, tegen 't vallen van den avond, kwam zij een vriendin tegen, die er heel verschrikt uitzag, niet verre van de plaats, waar de zwarte heer heur verschenen was.

— Wat is er toch? vroeg zij haar.

— Ach! antwoordde deze, ik ben bijna dood van schrik! Ginder, in dien hollen eik, hoorde ik een geronk als van honderd spinnewielen, en een stem die maar gedurig zong: « Als dat meisken wist dat ik Mispelsteertje heet, wat zou dat meisken lachen! »

Of het meisken blij was, toen ze dat vernam! Ze begreep dadelijk dat het de duivel was, die in den hollen boom zat te spinnen. Op den gestelden dag kwam hij met zijn garen af, goed en zuiver gesponnen.

— Ewel, zei hij tegen 't meisken, raad nu hoe ik heet.

Het meisken raadde tweemaal, maar 't was er nevens.

— Nog één keer, zei de duivel, en hij wreef van blijdschap reeds in zijn handen.

— Mispelsteertje! riep het meisken.

Toen hadt ge moeten zien wat gezicht de duivel trok! Hij liet 'nen ijselijken vloek en liep er van door.

's Anderendaags trok het meisken met heur garen naar de stad. De heer stond verwonderd over 't schoon en zuiver werk, dat ze afgemaakt had en trouwde met haar. Tegen dat het trouwfeest zou plaats hebben, deed de heer haar al de beste spinsters van haar dorp op de bruiloft verzoeken.

Zij verzon een list, om later voor altijd van 't spinnen af te zijn, want 't mocht anders eens uitkomen dat zij niet spinnen kon. Wat deed ze? Zij noodigde al de leelijkste meisjes en vrouwen van het dorp: leelijke toten, hanglippen, echte

monstersgezichten. Toen haar man al die aardige wezens zag, stond hij verwonderd en vroeg:

— Maar wat leelijk volk is dat allemaal?... Zijn dat nu de beste spinsters?

— Ja, sprak de bruid, dat komt van spinnen. Deze vrouwen zijn eertijds schoon geweest, maar met gedurig de vingers aan haar lippen nat te maken om den draad te bevochtigen, hebben zij zoo 'n leelijke hanglippen en zoo 'n scheven mond gekregen.

— Wel als 't zoo is, zei de bruidegom, dan wil ik niet hebben, dat gij nog spint.

En ze was van 't spinnen af en leefde rijk en gelukkig.

Het Schranskeŋ eŋ Het Nonnenbosch

De geschiedenis verhaalt dat de voorheen zoo aanzienlijke vrouwenabdij van Roozendaal, nabij Waalhem, door de godvruchtige familie der Berthouten in de dertiende eeuw gesticht en rijk begiftigd, overal langs de boorden der schilderachtige Neeth, vrouwenkloosters oprichtte, die denzelfden regel volgden en afhankelijk waren van voornoemde abdij. Het volk heeft daar dan ook verscheidene overleveringen van bewaard.

Alzoo treft men langs den kant van Itegem, een kwartuurs van het dorp, op een eenzame streek langs de Neeth, een hoog veld aan, « Het Schransken » genaamd. Dat stuk land is nog geheel met een diepe en breede gracht, alsook met hooge houten kanten als met wallen omgeven.

Een weinig verder bemerkt men een andere plek, deels land en deels bosch, langs de Neethzijde, ook met een breede gracht afgesloten en « Het Nonnenboschken » geheeten.

Denkelijk zijn beiden overblijfselen van een voormalig klooster, volgens de overlevering vernietigd in de zestiende eeuw. Naar het schijnt heeft men over tal van jaren, bij het uitroeien van een der hooge houtkanten op « Het Schransken » een merkelijke som geld gevonden.

Ook hoort men er, op sommige tijdstippen van

het jaar, en wel voornamelijk op hoogtijddagen, rond middernacht de heldere tonen eener klok weergalmen.

Verscheidene lieden hebben ook meermaals rond middernacht een witte en lichtende gedaante, den geest eener non zegt men, op die plaatsen zien rondzwerven. Daarom wordt dan ook deze streek 's nachts vermeden.

Van drie doktoors

In zekere stad zaten eens, tegen den avond, drij beroemde doktoors in een voorname herberg te stoefen over hun kunst.

— Ik, zei de eerste, zal mijn hand afkappen, en ze morgen weer terug aanzetten.

— Ik, zei de tweede, zal de oogen uit mijn hoofd nemen en ze morgen weer inzetten.

— En ik, sprak de derde, zal mijn ingewand uitnemen en morgen terug in mijn lichaam plaatsen.

Zoo gezeid, zoo gedaan.

De baas werd geroepen en streng belast over de afgescheiden lichaamsdeelen te waken, en te zorgen dat er niets aan miskwam. Deze beloofde het, waarop de doktoors scheidden, na overeen gekomen te zijn van 's anderendaags tegen acht uren terug te komen.

De dag begon pas te schemeren, of de meid van

het gasthof was al aan 't kuischen en vagen, en de kamers aan 't opschikken. Tot haar groote gramschap zag zij die bebloede overblijfsels op de beste tafel van de herberg liggen. Van niets wetend nam zij den heelen boel op en wierp hem voor den doghond. Deze speelde alles lustig naar binnen.

Pas was zulks gebeurd, of de baas kwam in de kamer en ziet met onbeschrijfelijken schrik dat de oogen, de hand en de ingewanden van de tafel verdwenen zijn.

— Wel, zegt hij aan de meid, wat hebt ge met wat hier op tafel lag gedaan?

— Voor den hond geworpen, baas.

— En het waren de lichaamsdeelen van die drij doktoors van gisteren avond; wat nu gedaan?

— Ja, en de hond heeft ze reeds opgegeten.

— Wacht eens! Wij hebben een grooten rossen kater, wij zullen hem doodslaan en de oogen uitsteken. Langs den anderen kant is ons verken vet, wij zullen het spoedig slachten en de ingewanden er uithalen, want ik heb altijd hooren zeggen dat de ingewanden van een varken goed op die van een mensch gelijken.

Dit was spoedig gedaan, en men legde beide stukken op de tafel.

Maar waar nu een hand gevonden? Daar schiet den baas een gedacht te binnen. Er was juist een roover en moordenaar in de stad opgehangen. Naar de galg loopen, de hand afkappen en die bij de oogen en ingewanden leggen, was maar eenige

minuten werk. Alles was nu klaar, de doktoors zouden de verwisseling niet bespeuren.

Tegen acht uren kwamen de geneesheeren af en ieder toonde een meester in het vak te zijn, want de lichaamsdeelen waren spoedig elk op hun plaats. Daarna kwamen zij overeen, over acht dagen weer samen te komen, om te zien of de proef ten volle gelukt was.

Op den gestelden dag zaten zij weer bijeen aan dezelfde tafel.

— Ik, zegde de eerste, weet niet wat er aan scheelt, maar mijn hand is sedert dien onophoudelijk genegen om te stelen en naar het leven van mijnen medemensch te staan, juist alsof ik een roovers- en moordenaarshand had.

— Ik, zegde de tweede, zie nu zoo goed bij nacht als bij dag, juist alsof ik katersoogen in het hoofd had.

— En ik, zei de derde, weet geen einde meer aan mijn eten ; ik heb vandaag al vijfmaal gegeten en krijg weeral honger, 't is juist alsof ik een verkensingewand had.

De baas, die dit hoorde, kon zich niet meer inhouden van lachen.

— Gij hebt alle drij goed geraden, zegde hij en vertelde hun het voorgevallene.

Doch die groen lachten, waren de doktoors, want ze waren voor hun leven lang gefopt.

Van een slimme spinster

THE [illegible] Y[illegible]
[illegible]
ASTOR [illegible]
[illegible]

Spokerij op een Hoeve

In de « Bellestraat » te Kessel, niet verre van het prachtige kasteel, staat een vrij aanzienlijke hoeve, waar het vóór een veertigtal jaren vervaarlijk spookte.

Rond middernacht hoorde men daar meermaals een vreeselijk gerucht en een gerammel van hachten of ketenen, dat de bewoners den grootsten schrik op het lijf joeg. Het een ongeluk volgde het ander op. Binnen zeer korten tijd stierven er acht koeibeesten, zonder dat men de kwaal kon gissen of er merkelijke ziekten aan ondervond. Uit de melk kon men bijna geen boter meer krijgen, bij zooverre dat de pachter niet meer wist wat aanvangen.

Op zekeren zondag zegt hij tegen zijn vrouw:

— Ik ga vandaag naar Lier om onzen heer die ongelukkige zaak eens uit te leggen, want als die spokerij blijft duren, kunnen wij onmogelijk blijven boeren en gaan volkomen ten onder.

De pachter toog dan naar de stad, belde bij zijn eigenaar aan en maakte hem zijn ongelukken bekend. Deze aanhoorde hem zeer vriendelijk, stelde hem gerust en beloofde binnen eenige dagen eens te komen zien.

Drij dagen daarna kwam de heer op de hoeve aan en vroeg een man van goeden wil, om den volgenden nacht met hem de wacht te houden. Een goede kennis van den boer stemde daarin toe.

Toen de nacht aanbrak, verscholen beiden zich in het voederkot en grendelden de deur langs binnen. Rond middernacht hoorden zij het gedruisch en gerammel beginnen en er kwam zelfs iet aan het voederkot rammelen, dat er poogde binnen te geraken, doch dit gelukte niet.

— Wacht eens, zei de heer tegen zijn makkei, ik ken die mannen; ik zal ze eens vermoeide beenen geven, met ze twee, drij honderd uren van hier te zenden.

Daarop bewogen zijn lippen, langzamerhand verwijderde zich het gerucht en sindsdien heeft men van geen spokerij op de hoeve meer gehoord. Ook de ongelukken hielden op.

Edoch voor eenige jaren, beweerde een persoon, die rond middernacht langs de hoeve was gegaan, een zwaar geladen hooikar door de geopende schuurdeur recht op den schelft te hebben zien rijden. De kar kwam uit de dreef van het kasteel, en er stond geen paard in, maar zij reed alleen, doch een groote zwarte hond liep er naast.

Van een rector die tooveren kon

In een zijstraatje achter de kerk te Hulshout staat de woning van den veldwachter en de gemeentekamer, samen één gebouw uitmakende en omgeven van een burggracht.

In 't begin der verleden eeuw woonde daar een man, die men den « Rector » hiet en die een latijnsche school hield, waar, naar het schijnt, vele geleerde mannen uitgesproten zijn. Het scheen dat hij ook bovennatuurlijke kunsten kon.

Op zekeren nacht had men uit zijnen hof - die naar de ouderlingen zeggen, de schoonste was tien uren in 't ronde, - bijna al zijn bloemen gestolen om een verhuis - of rozelandskar te versieren.

— Wacht, zegde hij, de dieven zullen mij vandaag nog komen vergiffenis vragen en de bloemen terugbrengen.

Het gebeurde.

In den namiddag waren zij al bij den « Rector. » De kar stond vast en kon niet meer voor - of achteruit, dan nadat men de bloemen aan den eigenaar had terug gegeven.

* * *

Op een anderen keer was er bij een arme weduwe een hen gestolen. Zij ging bij den « Rector. »

— Ga, bij dien persoon, vrouwken, zegde hij, daar zult gij uw hen, nevens den haan op den « pelder » vinden. En het was de waarheid.

Het gestolene wist hij altijd aan te wijzen en de dieven te ontmaskeren.

*
* *

Een andere maal kwam een boer bij den « Rector » en kloeg dat men gedurende den nacht, een zaksken klaverzaad van zijn dorschvloer had weg gehaald.

— Dat is niets, zegde de « Rector, » morgen vroeg zal het zaksken voor uw deur staan, met wat geld er bij, want de dief heeft er reeds een deel van verkocht. Doch ik verwittig u, mochtet gij in den nacht eenig gerucht of lawijd hooren, blijf binnen en ga niet zien.

Des anderendaags 's morgens was alles gebeurd, juist gelijk de « Rector » voorspeld had.

*
* *

De werkman van den « Rector » kwam op zekeren morgen boodschappen dat men 's nachts een vat van zijne bijën had gestolen. De « Rector » verzon een oogenblik en zegde :

— Jammer genoeg, het vat is in de tweede hand, ik kan er niets meer aan doen.

De volksoverlevering wil ook dat hij zich kon onzichtbaar maken en meermaals in den Franschen tijd, midden door het leger « Sansculotten » ging, zonder dat deze hem zagen.

Sterke Jan

In vroeger tijd ging men veel naar het Hageland jagen of, beter gezegd, stroopen. Men trok 's nachts met een heel gezelschap af, dat, zooals men wel denken kan, uit de raarste en aardigste mannen bestond. Een dezer, sterke Jan genaamd, muntte vooral uit door zijn zwarte kunsten.

Op zekeren nacht, het was in den herfst, waren zij weer op strooptocht en kwamen, rond twee uren in den nacht, voorbij een boerenhofstede.

— Dat wij nu maar wat te eten hadden, kloeg er een uit 't gezelschap, want mijn beer begint te dansen.

— Is 't anders niet! riep sterke Jan uit, wij zullen te eten hebben. De boer hier heeft gisteren brood gebakken en daarna zijn oven vol peren gesteken, die nu reeds goed moeten gebraden zijn. Het ergste van de zaak is, dat de boer er met zijn grooten doghond bij te slapen ligt. Maar kom aan, dat is 't minste, wij zullen de peren wel krijgen. Niemand van u lieden spreke één woord, zoolang ik daartoe 't bevel niet geef.

De stroopers gingen naar het bakhuis en vonden daar alles zooals Jan had gezegd.

De pachter lag in een hoek te slapen, maar de hond lag beneden vóór den oven, juist waar men moest zijn, om de peren uit den oven te nemen. Jan was hierom niet verlegen: hij pakte den hond bij den staart en sleurde hem wat opzij, waarna

hij de peren een voor een uit den oven nam en aan de anderen overgaf. Daarna zette hij het scheel terug voor den oven en trok den hond met den staart op zijn eerste plaats, waarna de schelmen vertrokken. Toen zij een heel eind ver gegaan waren zegde Jan:

— Nu zult ge den hond achtereen wel hooren bassen.

Het woord was maar nauwelijks gesproken, of de hond liet zich hooren.

Op een anderen keer dat sterke Jan aan 't jagen was, werd hij door de gendarmen achtervolgd en deze sloten hem in, aan een der talrijke bochten van den Demer. Zij dachten, nu zullen wij hem wel beet hebben, maar Jan legde heel statig zijn geweer op het water, ging er op staan, en op één, twee, drij, was hij aan den overkant gedreven, waar hij de haremutsen eens terdege uitlachte.

Een soldaat die tooveren kon

't Was in den tijd als grootvader soldaat was. Een krijgsmakker zijner kompagnie was zeer ervaren in de tooverkunst. Des nachts zat hij schier altijd in boeken te lezen en zoo men hem vroeg hoe hij dit zoo altijd, zonder bijna te slapen, kon volhouden, was zijn onveranderlijk antwoord:

— Ik wenschte ook zoo goed en gerust als gijlie te kunnen slapen.

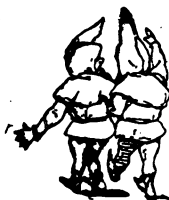
Werd hij gestraft, dan wilde hij niet dat de deur van het gevang gesloten bleef, alhoewel hij geen moeite deed om er uit te geraken.

— Ik wil den dag zien, en weten wat er in de kazerne omgaat, zegde hij.

Geviel het nochtans dat men de deur sloot, dan wierp hij er met zijn policiemuts tegen en zij vloog dan met zulk geweld open, dat zij op haar hengsels krijschte.

In dien tijd bestond het gebruik dat de gestrafte soldaten tot hun schande, met kapoot of tuniek omgekeerd moesten uitgaan. Dit wilde hij nooit doen. Men gebruikte dan somtijds geweld om hem te dwingen zijn kleedsel averechts aan te trekken, maar zoohaast hij zijn armen uiteensloeg, vloog het aanstonds andersom.

Iedereen had schrik van dien soldaat en men was genoodzaakt hem zijn zin te laten doen.

Een geestesverschijning

In een huisgezin waar verscheidene volwassene kinderen waren, kwam een der oudste zonen na een kortstondige ziekte te sterven. Weinige dagen na de begrafenis, verscheen hij 's nachts aan zijn jongsten broeder, juist in dezelfde gedaante gelijk hij hier op de wereld was vóór zijn dood. Hierdoor ten uiterste verschrikt, vertelde zijn broeder aan de huisgenooten wat hij gedurende den afgeloopen nacht gezien had, doch zij hielden dit voor een verbeelding.

Eenige dagen daarna had hij opnieuw dezelfde verschijning, ja, het kwam zooverre, dat hij den afgestorven broeder reeds van in den vooravond zag, doch de anderen zagen niets. De jongen dorst bijna niet meer gaan slapen en bleef soms bijna heele nachten bij de geburen zitten, want in dien tijd werd er gedurende de lange winteravonden nog veel gesponnen. Het was meer dan eens gebeurd dat, als hij ging slapen en op den bovensten trap was om naar zijnen *polder* (slaapvertrek) te gaan, zijn overleden broeder reeds op den ondersten was om hem op te volgen. Hij werd van den gedurigen angst dien hij uitstond, zoo mager, dat iedereen zei dat hij zou uitteren.

Ten einde raad ging men naar den pastoor der parochie, die hem aanraadde, zoo zijn broeder weer verscheen, hem aan te spreken en hem te vragen:

— Broer, wat verlangt gij, of wat wilt gij dat ik voor u doe?

Ook belastte de pastoor hem een doek om zijn hand te winden, om die van den doode niet met de bloote hand te moeten aanraken, ingeval de verschijning hem soms de hand mocht vragen, hetgeen namelijk zou kunnen geschieden nadat het een of ander godvruchtig werk voor zijn zielerust zou volbracht zijn, waarvoor de geest zijn dankbaarheid zou willen betoonen.

Eenige dagen daarna verscheen zijn broeder weer, waarop hij dan de stoutigheid nam hem met de voorgeschreven woorden aan te spreken. De afgestorvene antwoordde aanstonds:

— Ik heb in mijn leven beloofd in bedevaart naar Scherpenheuvel te gaan, aldaar een mis te laten doen en een kaars te offeren. Ik heb dit niet volbracht. Ik kom u verzoeken die beloofde godvruchtige werken, voor mijn zielerust te willen volbrengen.

Na dit gezegd te hebben was hij verdwenen.

De gevraagde bedevaart alsook het overige werd zoohaast mogelijk, stiptelijk uitgevoerd.

Den daarop volgenden nacht vertoonde de overledene zich weer aan zijn jongsten broeder, maar ditmaal geheel in 't wit en met licht omstraald. Hij stak de hand naar hem uit welke zijn broeder met de met het doek omwonden hand vatte, en aanzag hem ten teeken van dankbaarheid met een minnelijk en van blijdschap stralend gelaat. Daarop verhief de verschijning zich eensklaps in de hoogte

en verdween. De hand van den overledene stond in het doek geprent. De pastoor is dit doek later komen halen en heeft het meegenomen.

Van toen af hield de verschijning op.

De herberg 's Gravenhage

De herberg « 's Gravenhage » in de Mechelbaan, onder Goor, eertijds wijd en zijd bekend, doch nu maar een eenvoudig pachthof meer, had vroeger den naam dat het er spookte.

Op zekeren nacht kwam er iemand in de schuur en zag in de lage berderen afscheiding, tusschen dorschvloer en tassing, een gansche rei gloeiende doodshoofden staan. De man zette het van schrik op een loopen.

Het was toen juist in den tijd dat de kornoeliebeziën rijp waren. Welnu, des morgens stond men verwonderd te zien dat al de beziën, die gedurende den nacht afgewaaid waren, op een lange rij als geteld lagen.

Ook hadden de bewoners veel ongelukken te verduren en sterften in huis.

Des nachts zag men meermaals, voorbij de herberg gaande, er een licht in, alhoewel de bewoners reeds lang ter ruste waren. Ging men deze wekken, dan was het licht verdwenen.

Een moeder weergekomen

Op het Hulshout-Eindeken stierf voor een negentigtal jaren een oud moederken. Wanneer de dochter des avonds alleen in stal of schuur was of elders in den donkere, verscheen haar gedurig haar afgestorvene moeder. Dit duurde zoo eenigen tijd en zij kreeg zulken schrik dat zij bijna nergens meer alleen durfde gaan. Zij besloot dan om raad te gaan bij den pastoor. Deze vroeg of zij reeds haar moeder aangesproken had.

— Neen, was het antwoord.

— Welnu, de eerste maal dat zij u weer verschijnt, vraag dan eens wat zij verlangt.

De dochter beloofde dit. Eenige dagen daarna zag zij haar moeder weer 's avonds in den stal.

— Wat wilt gij dat ik voor u doe, moeder? vroeg zij.

— Ga tweemaal 's morgens nuchter en voor de dag opkomt, in bedevaart naar Sinte-Anna kapel. Ik had dit beloofd, maar heb het niet kunnen volbrengen.

Daarna was zij verdwenen.

De vrouw ging daarvan aan den heer pastoor kennis geven. Deze zegde haar dit zoo spoedig mogelijk te doen, maar niet om te zien, want dat haar moeder er misschien wel zou bijzijn.

De dochter ging dan de volgende dagen en bad luidop den rozenkrans; de moeder antwoordde achter haar.

Dė pastoor raadde daarna de vrouw aan nog een mis voor de zielerust harer moeder te hooren, « maar » zegde hij, « ziehier een wit doek, dat gij in de rechterhand moet nemen, want zij zal u waarschijnlijk na de Consecratie komen bedanken en de hand geven. »

Dit gebeurde inderdaad. Na het half der mis, verscheen zij, maar niemand zag haar dan de dochter alleen. De hand der moeder stond juist in het doek afgedrukt, daar deze laatste verzengd was op de plaats waar de afgestorvene haar hand had gelegd.

Wel meer dan dertig jaar heeft deze in Sinte Annakapel ten toon gehangen, maar later heeft men hem verbrand.

Van een boerenknecht die kwade perten kon

Wanneer men den Aarschotschen steenweg verlaat en rechts naar Beggijnendijck afslaat, komt men aan een hoeve, waar reeds lange jaren geleden een boer woonde, die een knecht had, die standvastig den Zondag en Maandag dronk.

Omdat hij anders nog al goed oppaste en dubbel werk verrichtte, liet de boer hem blijven wonen, hoewel hij hem over zijn slecht gedrag meermaals

berispte. Op zekeren Zondag middag zegde hij aan den knecht :

— Pieter, nu moest ge toch eens zorgen morgen vroeg op uw post te zijn, ik zou Donderdag geerne met een vracht koorn naar de markt rijden, en dan hebt ge uw tijd noodig om die gereed te maken.

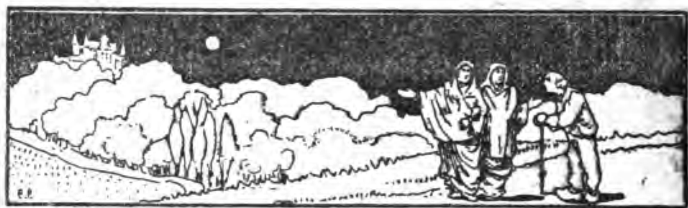
De knecht zei ja en ging naar de kermis in het naburige dorp.

Het werd Maandag, Dijnsdag en Woensdag, maar geen knecht te zien. Donderdags 's morgens kwam mijnheer afgestapt.

De boer speelde op zijn poot en verweet hem zijn dronkenschap, maar de knecht zei niets anders als dat de boer zich maar zou gereed maken om naar de markt te rijden, dat daartegen alles wel zou in orde zijn.

De knecht ging op den koorntas en zooveel schooven hij kon afwerpen, zooveel werden er door onzichtbare geesten of duivelen afgedorscht en gebonden. Het graan werd gezuiverd, in zakken gedaan en op de kar geladen, zoodat, toen de boer reisvaardig was, de kar graan ook gereed stond.

Ge kunt denken hoe de boer verslagen stond en ge kunt wel raden dat hij zijn knecht eenigen tijd later deed vertrekken.

Een verborgen schat

Reeds lange jaren geleden kwam, rond middernacht, een reeds bejaarde man door de « Mechelbaan » gestapt. Niet verre van de « Drij Maagdekenskapel » hoort hij eensklaps een gekerm en geklaag om een steenen hart te bewegen. Hij blijft staan en vlak vóór hem ziet hij drij geheel in 't zwart gekleede vrouwen. Deze die de oudste scheen, sprak hem in dezer voege aan :

— Vriend, wij verzoeken u, met ons meê te gaan. Ge moet niet bang zijn, want ge hebt niets te vreezen, integendeel, gij kunt, als ge wilt, schatrijk worden. Gij behoeft daarvoor niets anders te doen dan met de vuist op de tafel, waar wij u zullen voorbrengen te slaan, en te zeggen : « Alles is hier 't mijne »

— Ik durf toch niet meêgaan, antwoordde het oud manneken.

— Heb toch geen vrees, vriend, hernam de stem, wij zullen u hier, op dezelfde plaats weerbrengen.

Een verborgen schat.

[illegible]
[illegible]

— Het zij dan zoo, zeide de ouderling, ik zal maar meêgaan.

Men ging op weg, 't een pad op en 't andere af, door onbekende wegen en streken. Twee der vrouwen gingen den oude voor, de derde volgde achterna.

Eensklaps kwamen zij voor de poort van een schoon kasteel. Gelijk ze er voor stonden, vloog zij van zelf open en zij traden binnen, waarna de poort weer toeviel. Dan gingen zij over een breede gracht en door een tweede poort, en kwamen vervolgens aan het kasteel, waarvan de deur ook aanstonds openvloog. Zij stapten in een groote zaal, waar een groote ronde tafel stond, met een groen tapijt bekleed. Bliksemsnel sprong bij hun verschijnen uit eenen hoek der zaal een vervaarlijk monster, met vlammende oogen, dat op de tafel ging zitten.

— Sla nu met de vuist op de tafel en zeg: Alles is hier 't mijne! gebood de oudste der vrouwen aan het manneken.

Deze durfde van schrik bijna niet meer verroeren.

— Ik durf niet, antwoordde hij.

— Sla toe, zonder vrees.

— Ik durf toch niet.

— O, ongelukkige! kermden de vrouwen, ge hadt schatrijk kunnen zijn met dit te doen, en het monster, dat den schat bewaakt, ware verjaagd geweest, en nu moeten wij weer gaan dwalen.

Daarna brachten zij den ouderling door dezelfde wegen en op dezelfde manier op de plaats in de

« Mechelbaan » terug, van waar zij hem medegenomen hadden. Dan vertrokken zij al kermende en klagende, zeggende dat het nu weer negen-en-negentig jaren moest aanloopen, eer zij weer iemand mochten aanspreken.

Voor eenige jaren vertelde een zieke vrouw dat zij op zekeren nacht, wakker liggende, rond twaalf ure een gekerm in de « Mechelbaan » gehoord had, en zij denkt dat het die vrouwen geweest zijn, die na negen-en-negentig jaren weêr terugkwamen.

Over Tooverboeken

Een boer van O. L. Vrouwe Waver, reed op een zaterdag met een vracht aardappelen naar de Mechelsche markt. Nadat hij deze verkocht had, wandelde hij eens door de stad en kocht op de Oude Markt een boek dat hij niet kende. Zonder het te weten, had hij een tooverboek gekocht. In 't naar huis rijden, begon hij er tot tijdverdrijf wat in te lezen, terwijl hij op zijn gemak op de kar zat. Het waren zulke aardige dingen die hij las en ze boeiden derwijze zijn aandacht, dat hij hoorde noch zag.

Toen hij eindelijk eens even opkeek, bemerkte hij, o schrik! dat zijn kar tot aan de dommen door het slijk en water reed en zijn paard trok en zweette dat het haast bezweek.

De oorzaak radende, las hij aanstonds St Jans Evangelie, ontstak een fosfoorsteksken en verbrande het boek.

Daarop verdween de betoovering, en de baan werd weer schoon en droog gelijk van te voren.

De koorts overzetten

In vroeger tijd bestond algemeen het geloof onder het volk, dat de koorts een ziekte was die door tooveraars of tooverheksen aan 't lijf gezet werd. De drijdaagsche of de overanderdaagsche koorts heerschte vóór ruim een vijftigtal jaren, veel onder het volk.

Daarover het volgende:

Het kan meer dan zestig jaren geleden zijn.

De zoon van een landbouwersgezin onder Boisschot had overanderen dag zoodanig de koorts, dat hij zich na een tiental dagen met groote moeite nog kon recht houden, zoo afgemat was hij. Zijn moeder deed de gelofte van 's morgens vroeg drij Vrijdagen lang, voor het kappelleken van de *Drij Maagdekens*, samen met haar zoon te gaan bidden en hun voorspraak af te smeeken.

Den eerstvolgenden Vrijdag gingen zij er naartoe en alles verliep nog al goed, doch den daaropvolgenden Vrijdag had de zoon reeds van 's morgens zoodanig de koorts, hoewel het eerst des anderen-

daags zijn koortsdag was, dat zijn moeder hem om zoo te zeggen tot aan het kapelleken moest voortsleuren.

Na aldaar eenigen tijd vurig gebeden te hebben zien beiden eensklaps, vlak voor hen op den grond eene muis zitten, van meer dan gewone lengte, zonder dat ze bemerkt hadden waar ze vandaan was gekomen. De koorts was op dit oogenblik tot zulk toppunt geklommen en de schuddingen waren zoo hevig, dat zijn moeder hem moest vasthouden, wilde hij blijven zitten. Opeens begon de muis te beven en ineen te krimpen en de koorts verminderde oogenblikkelijk bij den lijder. De ziekte was op de muis overgegaan. Hoe meer deze bij de muis scheen toe te nemen, hoe meer zij bij den zoon afnam. Eindelijk, toen de muis geheel roerloos bleef, hield de koorts geheel en al op.

Wanneer hun gebed geëindigd was, stonden beiden recht, lieten de muis stil en ineengekrompen zitten en trokken blij gemoed naar huis, want de zoon was volkomen genezen.

Van een brandend bosch

Te Boisschot, achter Mac-Adam, tegen de Groote Neeth, stond er reeds lange jaren geleden, een mastbosch. Tusschen twaalf en een uur, zag men dikwijls dit boschken zoo verlicht, als of het in

vollen brand stond, en op dien oogenblik zag men ook meermaals een schaap, zwevende over den Neethdijk, want beenen zag men er niet aan.

De kracht van het vierbladerig klaverblad

Het volk hecht een bijzondere kracht aan het vierbladerig klaverblad, « klaveren vier » genoemd. Dat blad heeft den vorm van een kruis en wordt maar zelden in een klaverveld aangetroffen. Snijdt een vrouw klaver en vindt ze een « klaveren vier, » 't is een teeken dat ze dien dag geluk zal hebben. Indien ge zulk blad bij u draagt, is er geen enkel goochelaar bekwaam om uw oogen te begoochelen of te verblinden, en ge ziet alles geheel natuurlijk en gelijk het inderdaad voorvalt.

* * *

Het was jaarmarkt te Itegem. In het midden van het dorp staat een dikke lindeboom en daaronder was een goochelaar bezig met, voor een grooten hoop volk, allerhande wondere toeren te verrichten. Onder andere kroop hij herhaalde malen dwars door den boom. Het volk kon zijn oogen niet gelooven.

Een pastoor kwam daar voorbij, en glimlachte eens met de gapers.

De goochelaar, die dit bemerkt had, hield voor een oogenblik op, tot de priester voorbij was. Daarna begon hij weer opnieuw.

Daarop kwam er een oud vrouwken aan, met een bussel klaver op haar hoofd. Zij zag een weinig het spel aan en zegde :

— Wel gij zotte menschen, waar gij op staat te zien ! Die man kruipt door den boom niet ; hij gaat er rondom.

Dat hoorende, kwam de goochelaar naar haar toe, stiet het pak klaver van haar hoofd en herbegon zijn *tour de force*, zooals hij het noemde.

— Wel hemelsche deugd ! riep het vrouwken, hij kruipt er allegelijk toch door !

In den bussel klaver was een vierbladerig blad verborgen, waardoor de vrouw alles natuurlijk zag gebeuren, maar toen de klaver van haar hoofd was, werden haar oogen begoocheld, zoowel als die der andere menschen.

* * *

Een andere maal was er weer een goochelaar bezig op de dorpsplaats. Hij liet zich met koorden, drij, vierdubbel genomen, op een stoel binden, en brak ze over als spinnewebben. Hij sloeg de menschen hunnen hoed of hunne klak af, en de hoed of klak kwam weer van zelf op hun hoofd.

Een toeschouwer, die een vierbladerig klaverblad in zijn kerkboek liggen had, stond met den kunstenmaker te lachen. Hij gaf het blad over aan een man die nevens hem stond te gapen en vroeg :

— Hewel, wat ziet ge nu ?

— Wat ik zie? antwoorde deze, ik zie dat de *schamoteur* zich met strooipijlen laat binden, en dat hij den hoed of de klak der toeschouwers niet aanraakt.

* * *

Op de jaarmarkt te Boisschot was ook eens een goochelaar aan 't werk. Hij had een haan bij, aan wiens poot een zware dennenstaak vastgemaakt was waarmede de beest de markt rondsleurde.

— Wel gij sukkelaars, zeide er een onder 't volk, waar gij staat op te zien! De haan heeft een strooipijl aan zijn been hangen!

De man die zoo sprak, had een « klaverenvier » in zijn zak.

Te paard naar Keulen

Op een hoeve woonden eens twee knechten, een groote en een kleine. De kleine zag er zoo mager, bleek en afgemat uit, juist gelijk iemand die aan de tering lijdt. Ook viel hij menigmaal aan zijn werk in 't slaap. Op zekeren dag sprak de groote knecht hem daarover aan.

— Maar jongen, zegt hij, wat hebt gij toch?... ge gaat met den dood op 't lijf.

— Dat gij moest doen wat ik doen moet, ge zoudt ook wel slapen. Ik durf het bijna niet zeggen,

want ge zult mij toch niet gelooven. Ik moet alle nachten, in een paard veranderd, de reis naar Keulen doen.

— Dat wil ik zien, zegt de andere. Wij zullen dezen nacht van bed verwisselen.

Zoo gezegd, zoo gedaan.

Nadat op de hoeve alles in diepe rust gedompeld was, komt er aan het bed, waar nu de groote knecht inlag, een vrouw met een toom in de hand. Zij wil hem dien toom aandoen, doch de knecht rukt haar dien uit de handen en steekt hem de vrouw zelf aan. Daarop verandert deze aanstonds in een paard, de knecht springt er op en het gaat er, in galop, door heg en haag naar Keulen.

Te Keulen aangekomen, doet hij het paard beslagen en daarna met dezelfde dolle vaart terug naar huis! Het was nog nacht als zij aankwamen. Hij zet het paard getoomd bij het andere in den stal. 's Morgens gaat hij bij den boer en zegt:

— Kom eens zien wat schoon paard er nevens het andere in den stal staat!

— Ja maar, zegt de boer, het is nog getoomd, trek den toom toch af!

— Neen, antwoordt de knecht, ik doe dit niet, doe gij het!

De boer trekt den toom af en ge kunt denken hoe verslagen hij stond te kijken, als hij daar zijn vrouw voor hem zag staan, aan handen en voeten met zware hoefijzers beslagen.

De beide knechts maakten hun paksken en vertrokken.

Een tooverschool

In het begin der vorige eeuw woonde er, op een der schilderachtigste gehuchten van Heist-op-den-berg, een schoenmaker, die vele kwade boeken bezat en zeer bedreven in de tooverkunst was. Deze kunst leerde hij aan al wie bij hem ter school wilde komen. Die school nu, werd 's avonds door alle slach van vieze kerels uit den omtrek, en zelfs uit de omliggende dorpen druk bezocht. Hun getal beliep soms wel veertig en, al kenden ze ook geen letter, zoo groot als een huis, op eenige weken tijds konden ze lezen, schrijven, ja van alles, maar voornamelijk de zwarte- of duivelskunsten.

Het gebeurde meermaals dat verscheidene van die lieden, bij den schoenmaker, op den hooischelft bleven vernachten ; zij sloegen er vuur en rookten dat het een aard had, zonder vrees van iets in brand te steken.

Twee knechten van een naburige hoeve waren standvastige bezoekers van die goddelooze school. Op zekeren laten avond keerden ze samen naar huis en moesten door een hooge dreef, om hun hoeve te bereiken. Het was een doodstille zomernacht, geen blad bewoog, maar opeens begonnen de takken der boomen zoo geweldig door elkander te slingeren, als werden ze door een hevig orkaan beroerd.

Op een anderen keer vonden zij den hooischelft, waar zij thuis op sliepen, geheel verlicht en hoor-

den ze een geknetter, alsof alles in brand stond. Ze gingen te bed en trokken het deksel over hun hoofden, om niets meer te zien, doch een der mannen had nog de stoutmoedigheid van te roepen :

— Nu meent ge zeker dat wij vervaard zijn !

Eenige oogenblikken later was de klaarte verdwenen en hield het geknetter op.

Maar een vreeselijker voorval volgde weldra.

Zekeren nacht van de tooverschool huiswaarts keerende, zagen ze in de dreef die ze te volgen hadden, een grooten zwarten hond, wiens oogen vonkelden gelijk gloeiende kolen. Deze was niet te verjagen en volgde hen dicht op de hielen. In de schuur gekomen waar zij sliepen, bemerkten zij met ontzetting dat de hond daar ook was, zonder dat ze wisten hoe hij er binnen mocht geraakt zijn, want ze hadden de deur seffens gesloten.

— Wacht, zegt de eene knecht tegen den andere, ik weet raad. Als we beiden boven zijn, zullen wij de ladder optrekken.

Zoo gezegd, zoo gedaan. Vergeefsche moeite !

De hond was even rap boven als zij, en bleef hen aanstaren met zijn vlammende oogen, zonder hun evenwel eenig leed te doen. Van den ganschen nacht dorsten ze geen oog sluiten, maar toen de dag in de lucht kwam, was de hond plotseling verdwenen.

Onze mannen waren door die vreemde voorvallen zoo zeer aangedaan, dat zij niet meer naar den schoenmaker durfden gaan, om er in zijn tooverboeken te lezen.

Met de tijd ging den tooverschool te niet, en vele der bezoekers kwamen ongelukkig aan hun einde.

Een regiment vastgezet

Dat er eertijds lieden waren die « iets meer kosten » dan een gewone sterveling, - al was het niet in 't voordeel hunner ziele zaligheid, - zullen u alle oude lieden verhalen.

Met zulk een gast had eens een heel regiment af te rekenen.

Het was in de jaren dertig. Een regiment paardenvolk trok door een gehucht van Heist-op-denberg en, daar het tegen het vallen van den avond was, zoo werd men den weg bijster. Aan een hut gekomen, klopte de overste aan en verzocht den man die voorkwam, hen te willen vergezellen tot Schrieck. Deze stemde gereedelijk in hun vraag toe en zij togen op weg. Aan St Bernarduskapelleken gekomen, eenige boogscheuten van Schrieck, hield Jan, zoo hiet de geleider, halt en sprak :

— Ge ziet daar den toren van het dorp, ge zult nu den weg wel vinden ; ik ga terug.

Willende met Jan den aap houden en hem nog verder meenemen, hield de overste staan dat hij geenen toren en zag.

— Als gij hem nu niet zien en wilt, sprak Jan, dan zult gij hem toch morgen vroeg wel zien, en hij trok er van door.

's Anderendaags stond hij vroeg op en ging eens zien, hoe de soldaten het maakten. Het regiment stond nog op dezelfde plaats; de paarden hadden groote gaten in den grond gedabd, maar waren niet van plaats gegaan.

— Welnu, riep Jan, ziet ge nu den toren van Schrieck?

— Ja, ja, zei de overste, laat ons nu maar vertrekken.

Daarop liet Jan hen gaan, na hun nog eens op 't hart gedrukt te hebben in 't vervolg geen eenvoudigen boer meer voor den aap, te houden.

Een spookbosch

Eenige jaren geleden bestond nog een groot dennenbosch tegen den steenweg van Heist-op-den-berg naar Schrieck, deelmakende van de uitgestrekte « Rashoevenbosschen » en op gansch zijn lengte door de kronkelende « Rashoevenbeek » bespoeld. Het had den naam, dat het 's nachts daar niet geheel pluis was.

Door het bosch liep een voetweg. Een timmerman moest op zekeren Maandag nog al ver gaan werken en ging 's morgens vroeg nog lang met den donkeren, door het genoemde bosch. Op eens

ziet hij twee beesten, van de grootte en gedaante van kalveren, door een sloot van het bosch gaan. Hij zag er geen beenen aan, doch zij waren zoo dicht achter elkander, dat het een zijn kop achter op den rug van het andere had liggen. Zij moesten omtrent gelijktijdig met hem op den weg komen, doch toen zij hem bespeurden haastten zij zich, zoodat zij hem vóór waren en spoedig langs den anderen kant van het bosch verdwenen.

Een andere maal zag een persoon, die daar 's avonds voorbij ging, een gedaante als een groot wit paard door het bosch zweven.

Iemand ging eens 's avonds laat door het bosch en had zijnen hond bij hem. Deze bleef weldra achter. De persoon floot, maar de hond kwam niet. Hij keerde dan weer en vond deze in 't begin van het bosch als met schrik geslagen staan. De hond wilde niet verder. Wat deed de man? Hij had gelukkig een stuk touw in zijn zak, hetwelk hij den hond aan zijn halsband bond. Nog moest hij het dier om zoo te zeggen voortsleuren, of het wilde nog niet voort. Toen zij uit het bosch waren, schoot de hond eensklaps weg en was spoedig uit het gezicht verdwenen. De persoon bespeurde nergens iets.

Wanneer hij te huis kwam, zat de hond aan de deur en toen hij, binnen gegaan zijnde, dezen bezag, had het dier zulke verschrikkelijke en verwilde oogen in den kop, dat hij er zelf bang voor was. De hond moest ongetwijfeld iets vreeselijks gezien hebben.

Een Spookkasteel

Reeds lang is het geleden. Op een kasteel niet verre van Aarschot, spookte het alle nachten zoo vreeselijk dat de jachtwachter, die 's nachts op ronde ging, dikwijls dacht het kasteel 's morgens afgebroken te vinden.

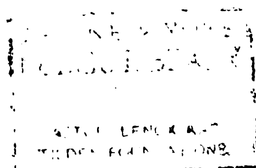
Het scheen dat de bewoner eertijds zijn zoon in het water van het kasteel had geworpen, en dat deze daarin versmoord was. De ongelukkige had op het laatste oogenblik zoo deerlijk geroepen :

— Och Heere, vader !

Dien schreeuw hoorde men somtijds 's nachts tot in het naburig dorp weerklinken. Die heer heeft dan ook weinigen tijd nadien het kasteel van schrik verlaten om al de vreeselijke dingen die er gebeurden, zoodat het langen tijd onbewoond bleef, tot dat later alle spokerij gedaan was, vermits de spoken, zegt het volk, voor negen-en-negentig jaren op den oever van de zee vastgezet werden.

Een Spookkasteel.

Op zekeren avond laat was een boer met zijn ossekar naar de heide om rusch geweest. Niet verre van het kasteel, waar de dreef met de straat kruist, hield hij halt om den os wat brood te geven. Hij was dan juist nog een half uur van huis. Om zijn trekdier gemakkelijker te kunnen voederen, trok hij dit het gareel af, toen hij juist op dit oogenblik, maar op verren afstand, een erbarmelijken schreeuw hoorde.

Hij sloeg daar niet veel acht op, doch een vijftal minuten daarna, hoorde hij weer denzelfden schreeuw, doch ditmaal reeds veel dichter bij. De boer kreeg schrik. Zonder talmen en zonder den os het gareel aan te doen, legde hij de zweep over zijnen rug, riep dju! en reed door. Hij was maar juist de dreef voorbij, of daar hoorde hij een gedruisch als van een snelrijdenden trein en daarin eenen schreeuw:

« Och Heere, och Heere! » 't welk zich in de richting van 't kasteel verwijderde.

De boer kwam zoo bleek als een linnen te huis en vertelde zijn wedervaren aan zijn vrouw.

Een andermaal zagen twee boerezonen, die dicht bij het kasteel woonden, op zekeren nacht door het zoldervenster een witte gedaante uit het heerenverblijf komen, met een licht in de hand.

Deze gedaante begaf zich onder de brug van het kasteel, dat toen al onbewoond was, haalde daar een tafel onder uit en een beurs met geld. De speciën werden op de tafel uitgeschud en geteld. Na daar eenigen tijd mede bezig geweest te

zijn, deed het spook het geld weer in de beurs, plaatste de tafel onder de brug en de boerenzonen zagen duidelijk den geldzak in den grond delven. Zij dachten zeker den schat daar in den dag te vinden, doch zij werden jammerlijk teleurgesteld.

Op die plaats was de grond zelfs niet omgewoeld en onder de brug was er noch tafel of iets dergelijks te bespeuren.

Een spokend schaap

Vijftig jaren geleden keerden rond middernacht twee vroolijke makkers van Oosterwijk kermis. Te Boisschot, aan den ingang van het dorp, stond destijds een groote doornstruik. 't Was heldere maneschijn en dicht bij den struik gekomen, zien zij er een schaap uit te voorschijn treden en voor hen henengaan. Doch 't scheen dat het meer voortdreef dan voortging.

— Wacht eens zei de eene, wij zullen dit schaap zien te pakken.

Zij achtervolgden het dier, doch het draaide rechts de kerk om en zoo het hofveld in, altijd op de hielen gevolgd door de twee mannen, die het niet konden inhalen.

In het midden van het veld gekomen, verdween het schaap spoorloos. De twee gezellen werden daarop met zoodanigen schrik bevangen, dat zij

met de koorts op het lijf te huis kwamen. Na dien nacht heeft geen van beiden nog een gezonde uur beleefd en ze zijn korten tijd daarna gestorven.

Andere lieden hadden dit schaap meermaals gezien.

Een heksenvergadering

Reeds vele jaren geleden, was een vrouw te Lier bij de tooverheksen ingelijfd. Zij zou er gaarne van af geweest zijn en ging daarom raad en hulp vragen bij den pastoor van haar parochie. Deze kon de zaak niet gelooven, doch deed haar tegen de volgende week weerkomen. De vrouw deed dit en verklaarde opnieuw van de tooverheksen te willen ontslagen zijn.

— Ik heb nochtans niets te kort, zegde zij, integendeel ik verkrijg alles in overvloed zoolang ik er bij ben; niettemin wil ik er van af zien.

— Wel, als het zoo bij de heksen is, zeide de pastoor, zou ik er ook willen bij komen.

— Dat is heel gemakkelijk, antwoordde de vrouw, kom dezen nacht juist op klokslag twaalf op de vergadering, buiten de Lisperpoort op den « Calvarieberg, » daar zult gij ons vinden. Gij kunt dan daar teekenen en bij ons komen.

De pastoor ging om middernacht naar de aangeduide plaats. Zoohaast hij op den « Calvarieberg »

aankwam, stapte hem een man te gemoet met een overgroot boek in de hand, en bood dien den pastoor aan om te teekenen.

— Ja maar, sprak deze, ik heb pen noch inkt bij mij, geef het boek maar zoolang hier, tot dat ge mij die benoodigheden gehaald hebt.

De man, die niemand anders was dan de duivel in persoon, ging aan dit verzoek voldoen, doch zoodra de pastoor het boek in de hand had, maakte hij een kruis en zeide :

— In den naam van Jezus, Maria en Jozef.

Op den eigensten stond hoorde men een gehuil in de lucht, en alles was verdwenen. De tooverheksen konden in 't vervolg geen werk meer maken, zij waren hun boek kwijt.

Ook was de spokerij op den « Calvarieberg » geëindigd en men heeft daar later niets meer gehoord of gezien.

Nog over tooverboeken

Reeds vele jaren geleden, woonde er op de Goorschrans, onder Boisschot, een boer, die zich veel met tooverboeken of kwade boeken bezig hield. Het gebeurde eens dat hij, van de stad terugkeerende bemerkte dat heel zijn dak vol zwarte vogelen zat. Hij zag dadelijk wat er omging. Zijn zonen hadden ondanks 't verbod, in zijn boeken gelezen en waren reeds zoo verre gevorderd, dat de duivelen, in de gedaante van zwarte vogelen, op het dak kwamen.

Wat deed de boer? Hij liep aanstonds naar den zolder, nam een meuken speurrezaad en goot dit door de houtmijt. Daarop beval hij de helsche geesten het zaad er uit te rapen. Seffens zaten nu de vogels op de houtmijt, om den boer zijn bevel te volbrengen en, terwijl ze daarmee doende waren, nam de boer zijn tooverboek ter hand en las terug om de duivelen te verjagen. Toen hij gedaan had waren de vogelen verdwenen.

Op zekeren dag, deden de zoons met eenige werklie het mest uit den koeistal. De kar was zoo zwaar geladen, dat het paard dezelfde onmogelijk uit den stal kon krijgen.

— Wacht eens, zei een der zoons, ik zal het paard uitspannen, en zelf de kar uit den stal trekken, als gijlie maar wat stoot.

Hij nam de plaats in van het paard en trok de kar zonder moeite buiten, al hadden de anderen

ze ook tegengehouden, in plaats van ze voort te stooten.

't Gebeurde ook niet zelden, wanneer de zonen in den zomer moesten gaan strooisel hakken in het bosch, dat zij in den lommer lagen te slapen, terwijl hun hak geheel alleen maar voorthakte.

Deze en meer andere kunsten, hadden de zonen in hun vaders tooverboeken geleerd.

Op een dwaalkruid getrapt

Eertijds bestond algemeen het geloof dat er een dwaal- of doolkruid bestond en, indien men bij avond of nacht, het ongeluk had daar op te trappen, stellig dien nacht niet zou thuis geraken, al ware men dan ook maar vijf minuten van zijn woning verwijderd. Integendeel men zou den geheelen nacht ronddolen. Dat dit kruid zeer zeldzaam was werd niet betwijfeld.

Het kan vijftig jaren geleden zijn.

Een boerken van 't Goor had op een zondagavond, in 't najaar, met de kaart gespeeld bij een ouden jonkman, een tiental minuten van zijn hofstede en keerde rond den tienen huiswaarts. Er stond geen maan aan den hemel, maar het was toch niet « balkdonker ».

Na eenige boogscheuten gaans kwam hij aan een zijstraatje dat hij insloeg, hoewel hij nu, zonder

het te weten, meer en meer van zijn woning afdwaalde. Hij gaat straat op, straat af, den eenen weg in, den anderen uit, maar zonder den rechten weg naar zijn huis te vinden. Dan komt hij weer aan een bekende woning, doch durft de lieden niet wakker maken, uit vreeze van 's anderendaags uitgelachen te worden.

« Nog een beetje geduld, » denkt hij in zijn eigen, « ik zal er toch wel komen. »

Maar 't is verloren moeite: hij vindt zijn weg niet. Uitgeput van vermoeienis komt hij rond vier ure van den morgen weer aan een geburenhuis, trekt zijn stoute schoenen aan en roept de lieden op. Hij vertelt hun zijn wedervaren en zegt dat hij als betooverd is, en den weg niet kan vinden, hoewel hij erkent maar eenige minuten van zijn huis te zijn.

Een der lieden vergezelt den verdwaalde tot aan zijn woning, opdat hij nu toch zeker niet meer zou verloren loopen, ofschoon de dageraad al begon te schemeren.

De verdoolde man hield staan dat hij op een dwaalkruid moest getrapt hebben.

Het Minkshof

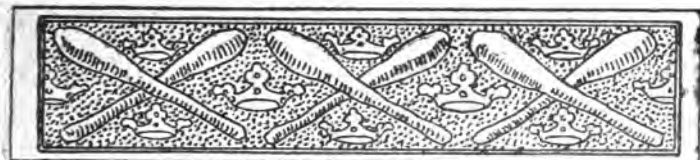
Op de grenzen van het grondgebied van Heist-op-den-berg, treft men een uitgestrekte en boschachtige streek aan, palende langs den eenen kant aan Schrieck, langs den anderen kant aan Beersel.

Dit dichterlijk en droomerig oord, Minksbosschen genaamd, is door een diepe en liefelijk kronkelende beek, de « Minksbeek » doorsneden, waaraan men nog de overblijfselen van breede grachten vindt, die, volgens de volksoverlevering in vroegere eeuwen, een machtig en sterk kasteel moeten omringd hebben.

Dit kasteel zou tot verblijf verstrekt hebben aan het machtig geslacht der Berthouten, heeren van Mechelen en Grimbergen, en wel voornamelijk gedurende hun oorlogen met de hertogen van Brabant.

De sage verhaalt verder, dat zij hun paarden *averechts* met zilveren hoefijzers lieten beslaan, om alzoo den vijand te misleiden.

Dezelfde overlevering wil dat het *Minkshof* later verzonken is.

Het gelukkig erfdeel

In het land van Hannover, woonde eertijds een rijke pachter, die drij zonen had. Daar hij voelde dat hij ging sterven, riep hij zijn kinderen aan zijn bed en zeide hun :

— Kinderen, ik word gewaar dat het met mij niet lang meer zal duren, binnen eenige uren staat gij alleen in de wereld. Maar vooraleer ik vertrek, wil ik zelf mijn goederen onder ulie verdeelen, opdat gij er later niet zoudt om twisten. Ieder van u moet tevreden zijn met hetgeen ik hem beschik.

Toen sprak hij tot elk van hen in 't bijzonder :

— Aan u, mijn oudsten zoon, geef ik het huis met hof en al de landerijen.

— Voor u, mijntweeden zoon, is al het geld, dat ik bezit.

— En u, mijn jongsten zoon, die reeds dacht niets te krijgen, schenk ik mijn paard.

— Maar vader, zei de jongste gestoord, wat kan ik met dat paard aanvangen ?

413212

— Klaag niet, jongen, antwoordde de vader, dat paard zal u geluk aanbrengen, en ge zult rijker worden dan uw broeders.

De zoon was verwonderd en dacht:

« Zie! 't is wel een schoon en kloek paard, maar ik begrijp niet hoe mij dit gelukkig maken zal. »

Niettemin was hij tevreden en zei:

— Hewel, vader, als uw laatste wil zoo is, ben ik met mijn deel tevreden.

Daarop stierf de pachter.

De oudste zoon bleef op de hoeve, de tweede reisde weg met het geld en de jongste, die Jan hiet, vertrok met het paard en een beetje reisgeld op zak. Hij wist niet goed waarheen, maar hij verzon niet lang en sloeg den weg in naar zee.

Toen hij aan de zee kwam zag hij in de verte een schip komen aangevaren. Hij dacht in zijn eigen:

— Ik zal hier wachten, tot dat het schip aanlandt. Ik heb toch niets te doen en weet niet van wat hout pijlen maken. Misschien zal ik mijn paard kunnen verkoopen.

Eindelijk was het schip aan wal. De reizigers stapten af en bezagen allen het schoone paard dat Jan bij den toom hield. Een vooral had geen oogen genoeg om het paard te bekijken. Hij droeg in zijn hand een dikken stok en had een vervaarlijken grooten hond bij zich.

— Wilt gij uw paard vermangelen tegen mijn hond en mijn stok, vriendschap? vroeg hij aan Jan.

— Ge zijt nog niet bevrozen, lachte Jan, wat

zou ik met uw kluppel en uw leelijken hond aanvangen?

— Dat zal ik u eens laten zien, zei de andere, ga maar meê.

Daarop wandelden zij samen naar een bosch; de vreemdeling nam zijn stok en roef! daar sloeg hij 'nen dikken boom te midden over.

Toen riep hij zijn hond en zei:

— Breekal! trek dien struikblok uit den grond!

De hond kwam seffens af, hij begon met zijn tanden aan den boomtronk te wiggelen, en op één, twee, drij, trok hij hem met wortel en al uit den grond.

Als Jan dat spelleken afgezien had, zei hij tot den man:

— Hier is mijn paard, geef mij uwen hond en uwen stok.

De vreemdeling nam het paard, bezag het sterlings in de oogen en zei:

— Zie, dat paard is mijn eigen vader.

Toen sprong hij in den zadel en was op 'nen oogwenk uit het gezicht verdwenen.

Jan trok voort met zijn hond en stok en stapte altijd maar recht door, tot hij in een groote stad kwam. Daar zag hij op de staat 'nen grooten hoop volk, dat stond te klagen en te kermen, en hij vroeg aan eenige menschen:

— Wat is hier gebeurd! Is u het een of ander groot ongeluk overkomen, dat gij hier zoo staat te zuchten en te schreien?

— Wel, antwoordden ze, 't is genoeg te zien dat

ge een vreemdeling zijt, anders zoudt ge wel weten dat hier alle jaren een maagd moet geofferd worden aan den draak die in de rivier zit; zoo niet, zou hij gansch de stad verwoesten. Wij hebben het lot getrokken, en het is gevallen op de dochter van den koning. Morgen moet zij sterven.

Jan dacht bij zich zelven:

« Wacht een beetje! Ik zal tegen den draak gaan vechten en de prinses verlossen, » maar hij maakte niemand met zijn voornemen bekend.

'sAnderendaags, met het krieken van den dag, moest de koningsdochter verslonden worden. Al de menschen waren in den rouw en men deed de prinses uitgeleide tot aan de rivier. Zij ging in 't wit gekleed en was uitnemend schoon. Toen het volk aan 't water gekomen was, liet het de koningsdochter alleen en vluchtte haastig naar de stad terug, deels uit schrik voor den draak, deels om geen getuige te moeten zijn van de vreeselijke dood der jonkvorstin.

Jan alleen bleef, gewapend met zijn stok en vergezeld van zijn hond. Hij ging naar de koningsdochter en zei:

— Edele prinses, keer terug naar de stad, ik zal hier blijven om den draak te bevechten en, zoo ik hoop te overwinnen.

— Ach! mijn vriend, antwoordde zij, vlucht spoedig en laat mij over aan mijn lot, zoo niet, wordt heel de stad ongelukkig.

Maar 't was verloren gebeden en gesmeekt: Jan was niet van zijn voornemenaf te brengen.

Daar stak eensklaps de draak zijn zeven koppen uit het water op en kwam met groot geweld op de koningsdochter af. Hij brulde vreeselijk en zijn oogen fonkelden gelijk gloeiende kolen.

Maar Jan liet zich niet ontstellen; hij nam zijn stok en sloeg er zoo hevig mee op een der koppen van het monster, dat hij bijkans van de romp af was.

Seffens riep Jan op zijnen hond:

— Breekal, sta mij bij!

Op die woorden sprong het moedige dier zijn meester ter hulp, greep den draak bij den afgeslagen kop en trok hem af, schoon het monster zich schrikkelijk weerde en de lucht met zijn gebrul vervulde.

Nog zes keeren sloeg Jan met zijn stok, nog zes keeren kwam Breekal bijgesprongen, en toen was de draak dood.

De koningsdochter, buiten haar zelve van blijdschap, vond geene woorden, schoon genoeg om haar redder te bedanken en wilde hem met geweld voor den koning, haar vader brengen, opdat deze hem zijne welverdiende belooning zou geven.

Zulks weigerde nochtans de edelmoedige held; maar, om de prinses niet te bedroeven, beloofde hij haar, binnen één jaar op denzelfden dag terug te keeren. Dan zou hij naar het paleis komen en zich aan den koning kenbaar maken.

De koningsdochter was daarmeê tevreden en zij gaf Jan een gouden ring, waarin een kostbare di-

amant glinsterde. Daarop namen zij afscheid van elkander.

Jan trok verder de wijde wereld in, terwijl de prinses vol blijdschap naar de stad wederkeerde. Maar vooraleer te vertrekken, sneed Jan de tongen uit de drakenkoppen en stak ze in zijn zak.

Onderwege kwam de koningsdochter drij kolenbranders tegen, vuile zwarte kerels, die te veel gedronken hadden. Zij spraken haar aan en vroegen hoe het kwam dat de draak haar niet verslonden had.

Zij vertelde hun hoe een vreemdeling het monster verslagen had en dat hij na één jaar, dag op dag, zou terugkomen.

De oudste der kolenbranders zeide:

— Gij zult dien man niet meer zien en daarom gaat ge ons zweren dat ge ons aan den koning, uwen vader, als uw redders zult voorstellen, en ge gaat mij beloven dat ge met mij zult trouwen, zoo niet, zullen wij u vermoorden.

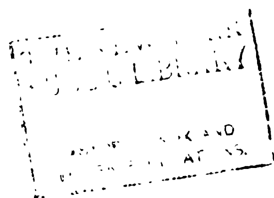
In den eerste weigerde de prinses hardnekkig, maar eindelijk, uit vrees voor den dood, deed zij den gevraagden eed.

Om zeker te spelen, namen de bedriegers de afgeslagen drakenkoppen mede en verschenen zoo met de prinses in 's konings paleis.

De koning was uittermate verwonderd en verblijd zijn dochter gezond terug te zien en vroeg haar hoe zij het leven had kunnen behouden. De prinses, door haren eed gebonden, zei dat de drij kolenbranders den draak verslagen hadden. De ko-

Het gelukkig erfdeel.

ning liet seffens een groot feestmaal inrichten om de gelukkige verlossing zijner dochter te vieren. De kolenbranders werden zijn vrienden en hovelingen, en er werd besloten dat de oudste met de prinses trouwen zou.

Er was juist een jaar verloopen sedert de redding van 's koningsdochter. Te dier gelegenheid gaf de koning een groot feest, waarop het huwelijk der jonkvorstin met den oudsten kolenbrander zou bekend gemaakt worden.

Terwijl alles aan 't hof in volle vreugde was, kwam Jan met zijn hond en zijn stok in de stad aan. Al wandelende door de straten, vroeg hij aan een burger, waarom de huizen zoo schoon bevlagd waren en gansch de stad in feest scheen.

— Wel vriend antwoordde deze, 't is vandaag juist een jaar geleden, dat de dochter van den koning van den draak gered werd.

— En door wie? vroeg Jan.

— Wel door drij kolenbranders, dat weet heel de stad en omtrek. Ge moet van verre komen, om dat niet vernomen te hebben. Ook gaat de prinses binnen kort met den oudsten kolenbrander trouwen.

— Hm! hm! dacht Jan, dat is goed om weten.

Hij slenterde verder de stad in en ging recht over het paleis, een herberg binnen, en bestelde een glas bier. Dan riep hij zijn hond en zeide:

— Breekal, loop naar de eetzaal van den koning en breng mij het grootste stuk vleesch van de tafel.

Vliegens liep de hond het koninklijk paleis bin-

nen en, eer de knechten hem konden hinderen, had hij reeds het grootste stuk vleesch van de tafel genomen en bracht het bij zijn meester.

De baas uit de herberg stond versteld en dacht: « Wat vent is me dat om zoo frank te durven zijn en wat wonderlijke hond om zoo te gehoorzamen. »

Ja maar, de knechts van den koning, die den hond gevolgd waren, kwamen de herberg binnengestoven en vroegen den waard:

— Wiens hond is dat?

— Die hond hoort mij toe, zei Jan.

— Volg ons dan bij den koning, om u te verantwoorden, zeiden de knechts.

Jan vroeg niet liever, dat kunt ge wel peinzen! Toen hij in de zaal kwam, herkende de koningsdochter hem dadelijk, maar zij sprak niet en wilde het geschikste oogenblik afwachten.

De koning was diep gestoord toen hij Jan zag en vroeg hem:

— Waarom houdt gij uw onbeschoften hond niet beter bij u?

— Sire, antwoordde Jan, zij niet kwaad op mijn hond, want hij heeft u 'nen grooten dienst bewezen.

— 'Nen dienst, mij 'nen dienst bewezen? Wel man, ge zijt zot!

— Hij heeft mij uw dochter helpen redden, Sire!

— Gij hebt mijn dochter gered?... Onmogelijk! Hier zitten de mannen, die den draak verslagen hebben, en tot bewijs hebben zij de drakenkoppen meegebracht.

— Wie zou de redder van uw dochter zijn, Sire, antwoordde Jan, die de koppen van den draak getoond heeft of hij, die de zeven tongen en den ring der prinses bezit?

En Jan trok de drakentongen uit zijn zak, en liet den diamanten ring der prinses zien.

Daar viel niets tegen in te brengen.

Nu kon de koningsdochter niet langer zwijgen; zij begon uit te leggen hoe snood de kolenbranders haar behandeld hadden. Toen schoot de koning in een geweldige gramschap en liet op staanden voet de drij deugenieten aan de galg knoopen.

Wat Jan betreft, hij trouwde kort daarna met de prinses, en, na den dood van den ouden vorst werd hij koning. Hij regeerde vele jaren en ware het niet dat hij gestorven was, hij zou nog koning zijn.

De « Drij Maagdekens »

Historische Legende.

In de middeleeuwen, zoo luidt de legende, leefden er omtrent de groote heirbaan op Mechelen, drij maagden, die aldaar samen in een klein huizeken een heilig leven leidden en er een zalige dood stierven. Deze plaats is nog heden onder den naam van « Drij Maagdekens » gekend en ligt onder Heist-

op-den-berg, tegen den ijzerenweg, niet verre van de grensscheiding tusschen deze gemeente en Boisschot.

Na de dood dezer drij heilige maagden nam het volk tot hen zijn toevlucht tegen de koorts; hun beeltenissen werden op die plaats ter vereering aan een boom gehangen, en niemand ging met betrouwen tot hen zonder geholpen te worden.

Die vereering bestond hierin, dat de koortslijders drij vrijdagen, 's morgens vroeg, hun gebeden voor het kappelleken aan den boom kwamen storten Later werd op die plaats een schoone en ruime kapel gebouwd, die tot verval geraakt en sedert ettelijke jaren verdwenen is.

Luistert wat de legende daarover verhaalt:

Het kan meer dan drij honderd jaren geleden zijn. Een leger krijgsknechten trok langs de groote heirbaan naar Mechelen.

Een kapitein, rijk en edel van afkomst, werd niet verre van de « Drij Maagdekens » zoodanig van de koorts aangetast, dat hij niet verder meer kon en bij een boer zijn intrek moest nemen. De goede lieden raadden hem aan naar het kapelleken van de H. Drij Maagden te gaan, dat aan een boom hing, en verzekerden hem dat hij zou genezen. De kapitein volgde dien raad, was spoedig aan de beterhand en welhaast geheel hersteld, zoodat hij zijn leger te Mechelen weer kon vervoegen.

Vóór zijn vertrek, na de brave lieden rijkelijk begiftigd te hebben, zeide hij hun dat hij uit dankbaarheid voor zijn spoedige genezing, een kapel

ter eere van de H. Drij Maagdekens zou doen bouwen.

Eenigen tijd nadien, werd er inderdaad naar Heist-op-den-berg, een zekere som geld, met het plan voor de kapel afgestuurd, met verzoek, indien de kosten zoo hoog niet beliepen, den overschot te gebruiken voor den aankoop van een stuk land, waarvan de opbrengst zou dienen tot onderhoud der kapel.

Dit alles werd stipt ten uitvoer gebracht. Een schoone kapel verrees, waar alle vrijdagen, onder een grooten toeloop van volk, een onderpastoor der parochie van Heist de mis kwam lezen; en, daar er ook nog geld genoeg overbleef, werd daarvoor een stuk land gekocht dat tot heden nog onder den naam van « Kapelleplek » bekend is.

Op het einde der achttiende eeuw is die dienst verslapt en de kapel geheel tot verval geraakt; voornamelijk in den Franschen tijd. Na het in onbruik komen van het heiligdom, heeft men de beeltenissen die daar in berustten weer aan een boom gehangen, waaraan zij gebleven zijn tot in 1889.

In dit jaar hebben godvruchtige lieden uit dankbaarheid voor een bekomene gunst, de beeldekens in een nieuwe kapel geplaatst. Deze, veel kleiner dan de vorige, is ook toegewijd aan de H. drij Maagden van Brusthem, wier beelden er ook berusten.

Tot vóór een veertigtal jaren, wanneer de koorts meer dan thans onder het volk heerschte, was er alle vrijdagen een grooten toeloop, die allengskens verminderd en heden bijna gansch gedaan is.

Van twee edele broeders

MIDDELEEUWSCHE LEGENDE.

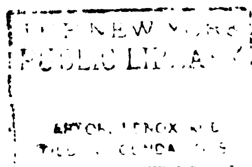
Er waren eens twee edelgeboren broeders. De eene was kluizenaar en bracht zijn leven met bidden en vasten door. Hij leefde zoo heilig, dat een engel uit den hemel hem alle dagen zijn voedsel bracht. De andere verbleef op het voorvaderlijk kasteel, was roover en moordenaar en ging met den duivel om. Hij had zijn ziel aan den booze verkocht, op voorwaarde dat deze stipt de bevelen zou uitvoeren, die de heer hem beliefde te geven.

Niet verre van daar woonde een arme man, Jacob geheeten, die bij de geboorte van zijn achtste kind zoo arm was als Job, en geheel zonder middelen van bestaan. Hij maakte dan met den duivel een verbond, waardoor hij de ziel van zijn pas geboren dochterken afstond, zoohaast het kind twintig jaar oud zou zijn. In ruiling moest de duivel hem geld en rijkdom verschaffen.

Het meisje groeide op, was bovenmate braaf en de vreugde harer ouders. Het goddeloos verbond

Van twee edele broeders.

met Satan begon den vader te berouwen; hij kon zijn dochterken niet aanzien zonder wroeging te gevoelen, had dag noch nacht rust, en weelde en rijkdom konden hem geen genoegen meer verschaffen.

Jacob had hooren spreken van den heiligen kluizenaar die in het bosch woonde, en ging dezen op zekeren keer bezoeken. Hij kloeg hem zijn leed en smeekte hem om raad en hulp.

— Mijn vriend, zei de heilige man, ga bij mijn broeder op het kasteel en verzoek hem, dat hij aan den duivel het door u geteekend briefken terugvrage. Maar let op, gij moet 's nachts stillekens aan 't kasteel zien te geraken en zorgen dat gij eerst roept; zonder dat zijt gij verloren.

Vol hoop en vrees trok Jacob, rond middernacht zoo stil mogelijk op 't kasteel af. De heer die wakker in zijn bed lag, zeide tot zijne vrouw:

— Ik ben bijna zeker dat iemand het kasteel nadert.

— Ik hoor niets, antwoordde de vrouw.

Terwijl dit gesprek plaats had, riep er eensklaps iemand aan de poort:

— Hela, doe spoedig open!

De heer stond op en opende de poort voor Jacob, die seffens op zijne knieën viel en den rijken man bad en smeekte, toch het geteekend briefken aan den duivel terug te vragen.

De heer was ontroerd. Hij ging in een zijkamer en kwam kort daarop terug met eenen man, heel en gansch in 't zwart gekleed. Hij gebood dezen,

die niemand anders was dan de duivel, het geschreven verbond aan Jacob terug te geven.

— Kom dan met mij mee, sprak de duivel tot den verschrikten man.

Zij gingen de poort uit en kwamen in een dicht en vervaarlijk bosch. Na uren gaans, stonden ze voor een gloeienden oven, die zoo groot was dat hij zonder einde scheen. Daar kroop de duivel in en verscheen weinige oogenblikken later met het briefken in de hand.

— Daar, zeide hij tot Jacob, en hij reikte het stuk over. Hij die mij het briefken heeft doen terug geven, zal binnen korten tijd hierin moeten.

Dit zeggende wees hij in den onverdraaglijk heeten en vlammenden oven.

Toen verdween de duivel, en Jacob geraakte na lang dwalens het bosch uit, en kwam op den bekenden weg. Vooraleer naar huis te gaan, wou hij den heer van 't kasteel gaan bedanken.

— Wel, vroeg deze, heeft de zwarte heer van mij niet gesproken?

— Ja, was Jacobs antwoord, toen hij terug in den gloeienden oven kroop, heeft hij gezeid, dat gij daar binnen kort ook in moet.

— Heeft hij dat gezeid?

— Ja, dat heeft hij gezeid; God moge u genadig zijn!

De toovenaar was gansch ontsteld.

— Kom dezen avond eens weder, sprak hij, ik heb u een dienst bewezen; aan u er mij op uw beurt ook een te bewijzen.

Jacob deed wat de heer van hem verlangde,

— Ziet gij daar dien pilaar? vroeg hij dien avond aan Jacob. Welnu ik heb er zoo menigmaal onschuldigen aangebonden en doodgemarteld. Riemt er mij nu ook aan en geeselt mij op het bloote lichaam, dat het bloed er afdruipt.

In den eerste wilde Jacob niet gehoorzamen, maar de heer liet niet af en zeide dat hij wou gegeeseld worden, om voor zijne misdaden boete te doen.

Eindelijk liet Jacob zich overhalen, en de boeteling smeekte het hem als een gunst af, dagelijks de geeseling te komen hernieuwen.

De voormalige roover begon met al het gestolen goed aan de wettige eigenaars terug te geven, sleet zijn dagen in aanhoudend gebed en strenge boetvaardigheid en stierf eindelijk als een berouwhebbende zondaar.

Op den dag dat de boeteling stierf, verscheen de engel niet aan den kluizenaar, om dezen zijn dagelijksch voedsel te brengen, en wanneer de heilige man 's anderendaags naar de reden vroeg van des engels wegblijven, antwoordde de hemelsche bode:

— Mijn vriend, ik was van God aangeduid om van het getal der duizenden engelen te zijn, die gisteren uw broeder aan de poorten des hemels zijn gaan afhalen.

Toen kwam de duivel der hooveerdij in de ziel van den heiligen kluizenaar gevaren.

— Mijnen broeder inhalen! riep hij uit, dien

grooten roover en toovenaar! Met hoevelen zult ge mij dan wel inhalen?

— Ik alleen, sprak de engel, zal u den hemel inleiden.

— Dan wil ik ook een roover worden, sprak de ongelukkige.

Nadat de engel die woorden gehoord had, verdween hij, zijn aangezicht met beide handen bedekkende, en verscheen niet weder aan den kluizenaar.

De eertijds zoo heilige man ging terug de wereld in, leidde voortaan een losbandig leven en stierf als een godvergeten booswicht.

Legende over O. L. Vrouw van Hallaer

Hallaer is eene vermaarde bedevaartplaats. In zijn prachtig heiligdom berust een mirakuleus beeld der Moeder Gods, hetwelk alle zaterdagen door een grooten toeloop van volk bezocht wordt, die Maria komen eeren en haar bijstand inroepen. Tal van lieden, die met betrouwen tot haar hun toevlucht nemen, worden dan ook geholpen. Vroegertijds zag men verscheidene krukken in de kerk hangen, door kreupelen daar gelaten, die gezond naar huis wederkeerden.

Men gaat er ook al biddende eenen weg om, die volgens de legende door Maria zelve eerst is gegaan geweest. Wanneer?... Dit weet men niet te zeggen, evenmin als men de herkomst van het wonderbeeld kan aanduiden.

Op zekeren morgen toen de pastoor in de kerk kwam, nadat het den vorigen dag overvloedig geregend had, zag hij den zoom van O. L. Vrouw haar kleed geheel beslijkt. Een mirakel gissende, gaat hij buiten zien en vindt den weg, dien het wonderbeeld gevolgd heeft, overal door den zoom van het kleed afgeteekend.

Deze weg leidde rondom de oude burcht der Berthouten, waarvan de hedendaagsche steenen molen nog een merkwaardig overblijfsel is, dier vroegere grootheid.

De Maria-Troon

In de vallei der Kleine-Neeth, een halve uur gaans van Grobbendonk, treft men een zonderlinge hoeve aan, « De Troon » genoemd. Deze hoeve was eertijds een bloeiende kloostergemeente, waarvan de stichting dagteekent uit het begin der vijftiende eeuw.

Op een kleine verhevenheid gelegen, omringd van een breede en diepe gracht, omgeven langs een zijde door de Kleine-Neeth en de vaart, langs de ander zijde door woeste bosschen, barre heiden en zandheuvelen, heeft « De Troon » een waarlijk schilderachtig uitzicht.

De gebouwen beslaan een aanzienlijk vierkant in den omtrek, met in 't midden een plein. Ze zijn met tusschenruimten door hooge muren aan elkander verbonden, waarin een ronde ingangpoort is aangebracht.

Rechts van deze heeft men de voormalige kerk, met het koor langs het Oosten, omtrent een gewone dorpsparochiekerk groot, en nu in schuur herscha-

De Maria-Troon

pen. De muren zijn meer dan een meter dik. Zij is nog zeer merkwaardig om bezichtigen. (1) Men vindt er nog overblijfselen van het altaar, den predikstoel en van verscheidene grafzerken.

Welk zonderling kontrast!

Waar eertijds de vrome zangen en gebeden der monniken ten hemel stegen, hoort men nu het eentonig geklank der dorschvlegels.

In de achterste gebouwen, het eigenlijk klooster, vindt men nog schoone, doch heel vervallen kamers, die nu dienst doen als paarden- en verkensstallen.

Daaronder liggen merkwaardige en uitgestrekte kelders. Men ziet daar ook nog de ingemetste grafsteden der kloosterlingen.

Het eigenlijk woonhuis is nieuwerwetsch en later bijgebouwd. Er bestaat ook nog een kelder die vóór verscheidene jaren gevonden en geopend is geweest, maar daar het licht dat men er inliet, telkens uitging, dorst er niemand ingaan en heeft men het gat met aarde weer dichtgestopt. Naar den klank te oordeelen gelooft men dat geheel het gebouw moet ondermijnd zijn en dat er nog verscheidene onbekende onderaardsche gangen of kelderingen bestaan.

Op zekere tijdstippen van het jaar gebeurt het, dat rond middernacht de schuur (voormalige kerk) geheel en al verlicht wordt. Het ingeschuurd graan

(1) Het dak der voormalige kloosterkerk is den 24 September 1898 door een brand vernield. Het nieuwe dak is een meter verlaagd tegen vroeger.

of strooi dringt in het midden der schuur op ee-nen hoop te zamen, om rondom vrijen doorgang te laten, aan een talrijke schaar van monniken, die elk met een brandende flambeeuw in de hand en godgewijde gezangen zingende, processiegewijs rondgaan in de ontheiligde kerk.

Ook zijn er vroeger meermalen hoeveknechten, die in de kloostergebouwen sliepen, van schrik uit hun bed gaan loopen, omdat er gedaanten en doodshoofden door hun kamer zweefden.

Ziehier over « Den Maria-Troon » nog eenige geschiedkundige inlichtingen. (1)

De Priory der Kanoniken regulier van Maria-Troon werd ten jare 1414, in het dorp Ouwen, thans Grobbendonk, op de rivier de Neeth, eene uur gaansch van Herenthals, gesticht door Arnold van Craeynhem, heer van Grobbendonk, en zijne gade Joanna van Steyvoort. Zij rees op in 't midden eener zeer woeste en onvruchtbare streek. Maar het ontbrak haren kloosterlingen aan geene vlijt tot het doen ontginnen van gronden, en dank aan hunne bezorgdheid, nam hunne gemeente weldra in bloei en aanzien toe. Doch ten jare 1578 werd het Godshuis door de Hollandsche krijgslieden van het garnizoen van Herenthals aangevallen en geheel en gansch in asch gelegd. De monniken werden genoodzaakt een zwervend leven te verkiezen.

Na eenige jaren te Brussel, Lier en Leuven gewoond te hebben, vereenigden zij zich, den 20 A-

(1) Mengelingen voor de Geschiedenis van Brabant door Ed. Van Even.

pril 1587, met de kloosterlingen der Priory van St Marten in laatst gemelde stad.

Te Kettins (Graafschap Forfar) in Schotland, bevindt zich eene klok die vroeger aan « Maria-Troon » heeft toebehoord. Zij draagt voor opschrift :

« *Maria-Troon es minen naam. Meester Hans Popenreidergaf mi, Anno Domini MCCCCCXIX.*

Zij is ongetwijfeld na de plundering en vernieling van den « Troon » door de muiters aan de Engelschen verkocht.

Oorsprong van Heist-op-den-berg

Historische Legende.

De oorsprong van Heist-op-den-berg mag zonder twijfel aan den H. Lambrecht, den grooten apostel der Kempen, toegeschreven worden.

Deze leefde in de tweede helft der zevende eeuw en werd als van God uitverkozen, om in deze streek het licht van het Evangelie te doen schitteren.

Van zijn bisschoppelijken zetel beroofd, en na zeven jaren als eenvoudige monnik in het klooster van Stavelot te hebben doorgebracht, alwaar hij al zijn medebroeders had gesticht door zijn heiligen levenswandel, werd hij in 682 door Pepijn van Herstal opnieuw op zijn zetel hersteld. Nauwelijks was hij weergekeerd, of hij ging overal de arme Hei-

denen opzoeken, om hun het ware geloof te verkondigen.

Wanneer nu de Heilige in zijn apostolieken ijver tot hier was doorgedrongen, vond hij een groot getal hutten vereenigd, uit leem opgetrokken en met strooi gedekt, en als een verschanst kamp ingericht in 't begin der « Loo » en ter plaatse « Ouden-God, » niet verre van den berg. De berg zelf was een uitgestrekt en geheiligd bosch, op wiens top het volk de goden Woden en Thor vereerde en hun offeranden opdroeg.

De H. Lambrecht begon zijn prediking op den berg en het volk van Heist en uit de omstreken, stroomde van alle kanten toe om den Man Gods te hooren. Deze sprak met zooveel vuur en overtuiging over den godsdienst van Jezus-Christus, dat hij de harten der barbaren trof, die het H. Evangelie aannamen en op de plaats waar zij hun goden vereerden, een kapel oprichtten aan den waren God.

Van jaar tot jaar kwam er zich al meer en meer volk rond den berg neerzetten, zoodat het noodzakelijk werd een kerk te bouwen. Daar men de moeilijkheid inzag van altijd den berg op te klimmen, wilde men voor 't gemak, de kerk aan den voet des bergs, in 't begin der « Loo » oprichten.

Maar God had die plaats voor zijn huis niet bestemd. De grondvesten der nieuwe kerk werden alle nachten door onzichtbare wezens ten gronde afgebroken, zoodat den eenen steen op den anderen niet bleef.

Ten einde raad nam men het besluit, een kar met een ezel bespannen, met steen te laden, het beest te laten gaan waar het lustte, en op de plaats waar het zou stil houden, de kerk te beginnen.

Wat deed de ezel ?

Hij trok den berg op en bleef in 't midden staan, waar men dan ook Gods tempel begon te bouwen, die gelukkig voltrokken werd.

Uit dankbaarheid weidde men ze toe aan den H. Lambrecht, wien men 't licht van 't waar geloof te danken had.

Het gloeiend spook

Vóór ettelijke jaren, zaten op een zondag namiddag, vier jongelingen in een herberg te Hersselt.

Zij hadden een pint te veel uit en, zooals het gewoonlijk gaat, roemden en boften zij ter meest op hun stoutmoedigheid.

— Ik wed, zei de eene, voor twee ronden bier, dat gij dezen avond geen doodskop uit het dodenhuisje durft gaan halen en naar hier brengen.

— Ik, zei de aangesprokene, neem die wedding aan. Ik ben van hel noch duivel vervaard : ik ben Jan zonder vrees, en hij sloeg met de vuist op zijn borst.

Het werd avond en Jan trok naar 't kerkhof. Het verroest slot van het doodenhuisje bood niet veel

weerstand om binnen te geraken. Hij nam een doodshoofd en wilde vertrekken. Doch niet zoodra had hij dit in de hand of daaruit sprak een stem:

— Dit is *mijn* hoofd!

De man verschrikte, doch pakte een ander.

Dezelfde stem sprak weer:

— Dit is 't hoofd van *mijn vader*!

Weer nam Jan een ander, doch nogmaals riep dezelfde stem uit:

— Dit is 't hoofd van *mijn moeder*!

Met haast greep hij nog een ander, maar weer sprak de stem:

— Dit is 't hoofd van *mijn broeder*!

— Ja, ja, 't zijn allemaal uw hoofden; dit duurt al veel te lang.

Hij pakte het laatste hoofd vast en ijlde er spoedig mede naar zijn kameraden in de herberg. Jan vertelde zijn wedervaren. Daar werd eens hartelijk om gelachen en de schrik door het schuimend bier afgespoeld.

De hoofden geraakten nog al meer en meer verhit en Jan wedde nogmaals voor een drinkgelag dat hij toekomenden Zondag nacht den doodskop in een herberg te Veerle zou brengen, waar zijn kameraden hem dan moesten wachten.

Op gestelden dag trok hij 's avonds laat met het doodshoofd op Veerle af. De weg was zeer eenzaam en doodsch; hij liep door een uitgestrekte heide.

Het eerste wat hij daar ontmoette was een zwart

dier dat, met vervaarlijke oogen in den kop, op zijn weg lag.

Jan sprong op zijde en liet van schrik zijn doodshoofd in brand.

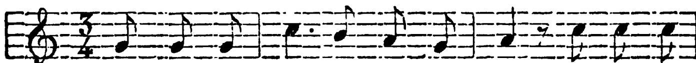
Hij was pas eenige boogscheuten verder of daar ziet hij een gloeiend spook, met oogen als kolen vuur en die hem vreeselijk aanstaren, op den weg staan.

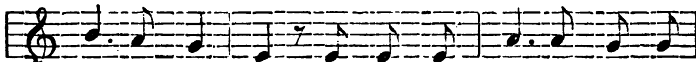
Meer dood dan levend loopt hij zonder om te zien, in een adem tot Veerle.

Hij stormt de herberg binnen, zoo wit als een lijk, stamelt eenige woorden over zijn wedervaren en valt morsdood voor de voeten zijner makkers neder.

Van de vier Gasten

Slepend en treurig

sa men ee nen band Om te be zoe ken het Hei lig

Land, En niet meer weer te kee ren Voor zij

za gen het Graf des Hee ren.

II.

Hun blijdschap die is haast vergaan
In groote tribulatie;
Want eenen schrik kwam hun daar aan,
't Was duivelsche tentatie:
Twee tigers maakten groot getier,
Dees gasten riepen alle vier:
« O God! wat komt ons tegen
Op dees bedroefde wegen! »

III.

« Zou een van ons vol zonden zijn
Die aan God zou mishagen?
Maria zuivre Maged rein,
Wil zorgen voor ons dragen.
Want deze reis was onze wil, »
Maar een van deze vier zweeg stil
En liet veel tranen leken,
Toen zei hij zijn gebreken:

IV.

« Laat mij alleen op deze baan,
Sprak hij met groot bezwaren,
« Ik heb te biechten niet gegaan
In den tijd van acht jaren.
Voorwaar mijn zonden zijn zoo groot
Reist gij met uw gedrijen voort,
Want God die mocht ons plagen
Voor mijn verleden dagen. »

V.

Toen spraken deze drij getrouw:
« En wilt niet droevig wezen,
De litanie van Ons Lieve Vrouw
Die zullen wij voor u lezen.
Dat zij aan God vraagt om gena,
Voor uw zonden en ons misdaân,
En drijmaal alle dagen
Aan God ons ziel opdragen. »

VI.

Dees tigers zijn verdwenen ras;
Zij trokken voort te zamen
Gelijk het hun begeerte was,
Te Jeruzalem zij kwamen.
Zij zagen daar het Heilig Graf
Waar Christus voor Maria lag.
Twee minderbroeders kwamen,
Die hun de biecht afnamen.

VII.

Z'ontvongen daar op staanden voet,
Het vleesch en bloed des Heeren;

Hun groot berouw dat was zeer goed
Dit bleek in 't wederkeeren.
Want deze gast, vol zonden groot,
Die bleef in Barcelona dood,
Zeer naakt en bloot van leden,
Een vrouw kwam daar getreden.

VIII.

Zij sprak terstond: « Vrienden te saâm,
Wilt dit dood lichaam begraven,
Maar doet hem eerst een schoon hemd aan
En reist dan voort langs bosch en hagen
En vreest ook voor geen ongeval,
Ik weet wie u bewaren zal;
Maar wilt dagelijks lezen,
Gelijk gij deedt voordezen. »

IX.

Zij hebben dan met droef geklag
Dit dood lichaam begraven,
Maar kort daarna, den derden dag
Zij eenen herder zagen,
Hij had drij schaapkens, deze vriend,
Hield nog een vast met een rood lint;
Daar was niets te weiën
Als steenen ende keiën.

X.

Zij vroegen dan met groot verstand:
« Wat geeft ge uw schaapkens te eten,
Hier is noch gras noch kruid in 't land
Wij zouden 't geerne weten! »
De herder heeft aan hen verklaard:

« Zij zijn door God en mij bewaard,
Dit is een uitverkoren,
't Was acht jaar lang verloren. »

XI.

« En is nu in den rechten stal
Onthoudt dit heel uw leven,
Wie dat er was in uw getal
En op de reis gebleven. »
De man verdween op staanden voet,
Zij reisden voort met droef gemoed,
En stonden zeer verslagen
Straks eenen geest zij zagen.

XII.

Hij zeide hun: « Weest niet ontsteld,
Dat ik mij kom vertoonen,
G'hebt mij begraven op het veld
En dit zal God u loonen.
Gij deed mij ook een schoon hemd aan,
En wilt Gods Moeder nooit afgaan,
Die heeft pardon gekregen
Voor heel mijn zondig leven. »

XIII.

« Nu ben ik in de eeuwigheid
Geraakt door uw gebeden. »
De geest heeft hun adieu gezeid,
Zij toen hun reis voldeden.
Zij dankten God vroeg ende laat
Voor 't zien van hunnen kameraad.
Zondaars, wilt hieruit leeren
U met berouw bekeeren.

Het « overhalen » van knechten en meiden

met een woord uitleg over het Rozelandslied.

Het *overhalen* van knechten en meiden is een gebruik dat teenemaal verdwenen is.

Op St Jansavond (23 Juni) verhuisden eertijds bij de boeren de dienstboden. De boer die een knecht of een meid huurde, moest die met een kar, opgesmukt met papieren rozen, linten en klatergoud, gaan *overhalen*. Hij moest dan ook de geburenmeisjes aanzeggen om mede te rijden. Onderwege werd er gezongen, en gedronken in de herbergen die men voorbijreed. Des avonds ging men nog dikwijls naar het dorp of de naastbijgelegen herberg, waar er gesuikerd bier gedronken werd. Het werd betaald door den boer, en de meisjes die hadden helpen *overhalen*, gaven de suiker. Meermaals werd er ook een flikker afgelegd op de toonen eener viool of harmonika, door den eenen of anderen dorpsmuzikant bespeeld. Het hoeft niet gezegd, dat zulke feesten menigmaal in echte braspartijen ontaardden.

Hieronder volgen een paar liederen met muziek, die door de meisjes gezongen werden. De *Rozelandsliederen* verschilden van streek tot streek, doch de zangwijze, slepend en traag, was overal dezelfde.

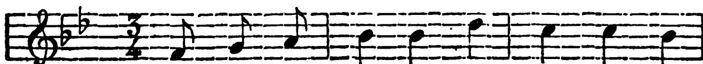
De tekst bestaat uit verminkte fragmenten van het overoud Uitwijkelingslied *Naar Oostlant willen wi varen* en brokken van een oud minnelied. Het eerste gedeelte zong men langs de straat als men den nieuwen knecht of de nieuwe meid ging halen. Het tweede, als men op de hoef aankwam waar zij woonden. Het derde, als men er mede afreed naar den nieuwen boer. Het vierde weer langs de straat, en het vijfde gedeelte als men ter hofstedė kwam waar de knecht of meid gingen wonen.

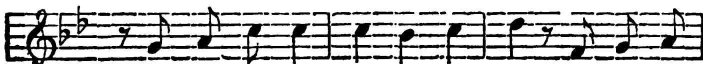
Het schokken der logge boerenkar in de hobbelige straten, diende juist als maatslag en begeleiding voor het Rozelandslied.

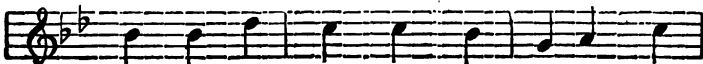
Rozelandslied

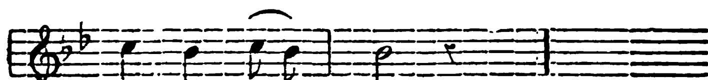
(Uit de omstreken van Heist-op-den-berg)

Als men de meid of den knecht gaat halen.

Naar Rozeland zullen wij varen,
Naar Rozeland zullen wij gaan.
En als wij in Rozeland kwamen
Al aan dat schoon rood huis,
Daar werden wij binnen gelaten
Daar was er de dochter maar thuis.
Daȧr gaf zij ons te drinken;
Wij dronken den wijn uit schalen
Het bierken uit een glas.
Daar moesten wij al betalen,
Wat daar gedronken was.

Wanneer men op het boerenhof komt, waar men de meid of den knecht gaat halen:

Waar is de meid (knecht) hier binnen,
Kom buiten en laat z' (hem) eens zien,
Want 't is er om harentwille (zijnentwille)
Dat wij er gekomen zijn hier.
Adieu dan knechten en meiden,
Wij nemen uw gezellin (uw gezel) mee.
Wij zullen ze (hem) nu voeren,
Al naar eene andere steê.
Bij uliê wil ze (hij) niet meer wonen,
Daar zijn er de wijven te kwaad
Maar bij ons wil ze (hij) wel wonen,
Daar zijn ze veel beter van aard.

Wanneer men met de meid of den knecht wegrijdt:

Adieu, meesters en vrouwen en vriendekens al,
Nu moet ik u gaan verlaten
En kiezen een anderen stal.
Ik heb er 'nen stal gekozen,
Hij staat er mij zeer wel aan.
Nu krijgt er mijn meester andere dienstboden
En hij is er mij geerne kwijt.
Nu wil ik hem niet meer dienen
Al berstte mijn hertje van spijt.

Als men door de straten rijdt:

Ik heb er de groe ne ja stra
ten zoo dik wijls ten ein de ge gaan Waar ik er
mijn lief ste moest la ten, Dat heb ben de
kwâ ton gen ge daan.

Ik heb er de groene ja straten,
Zoo dikwijls ten einde gegaan,
Waar ik er mijn liefste moest laten,
Dat hebben de kwâtongen gedaan.
Kwâtongen, kwâtongen, kwâklappernijën,
Zij strooien van eenieder kwaad zaad.
Dat eenieder in zijn hofken ging wieden,
En zien wat vuil kruid daar inne staat.
Op het einde al van de groene straten
Daar staat er een hupschemooie lindeboom groen.
Daarop rust er de fieremooi nachtegale
Waaronder passeerde Bruids medeland schoon.
Toen stond er het maantje zoo klare.
Het maantje heeft er zoo klare geschenen,
Het schijnt nu te treuren.
Het gansche jaar deuren,
En 't schijnt er alzoo van het jare niet meer.

Wanneer men op het boerenhof komt,
waar de meid of de knecht gaat wonen.

Willekom moeten wij wezen,
Willekom moeten wij zijn,
Of anders keeren wij weder
Van waar wij gekomen zijn.

Rozelandslied

(Uit de omstreken van Thielen.)

Te Thielen (1) wil ik niet meer wonen,
Daar zijn er de meisjes te zwert,
Maar Lichtaart (2) daar wil ik wel wonen,
Daar zijn ze wat witter gebleikt.

II.

Ik heb er de groene ja straten,
Zoo dikwijls ten einde gegaan,
Waar ik er mijn liefste moest laten
Dat hebben de kwâtongen gedaan.

III.

Als men een jonkman tegenkomt:

Te Thielen wil ik niet meer wonen,
Daar dragen de jonkmans 'ne sloef (voorschoot.)
Want ze melken zelver de koeien,
Ze hebben geen meiden vandoen.

IV.

Als wij er te Lichtaart kwamen,
Al onder dat schoon hoog huis,
Daar wierden we binnen gelaten,
Zij riepen ons willekom 't huis.

---

(1) Dorp noemen waar men vertrekt.
(2) Dorp noemen waar men gaat wonen.

V.

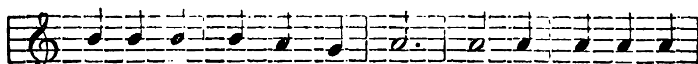
Zeer willekom moeten wij wezen,
Zeer willekom moeten wij zijn
En wij zullen van dezen avond,
Nog drinken den koelen wijn,
Den wijn uit zilveren schalen.
En het bierken uit een glas
Jongedochters bewaart er uw eere,
Zij komt u zoo dikwijls te pas.

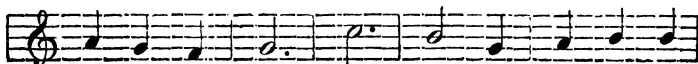
Liedeken van de H. Godeliva

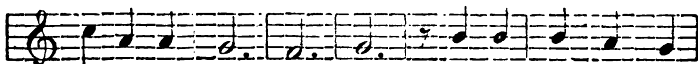
(Onvolledig)

Slepend en traag.

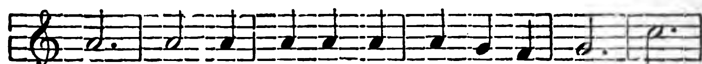

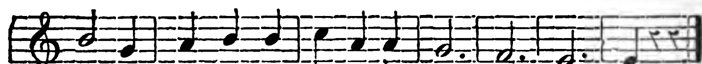

Op eenen akker vol koren gezaaid,
Moest zij er de kraaien gaan wachten.
De vogels die vlogen in eenen stal,
Wijl zij er de misse gaan hooren zal,
Maar de dienstmeid die alles bespeurde
Wat wonderen dat er gebeurden,
Ging spoedig naar huis en bij haren heer
Aan wie zij het al openbaarde
En de mirakels verklaarde....
Zij hebben haar uit de kerk doen halen naar 't hof
En in een kamer gesmeten,
Al wat zij kreeg voor haar eten:
Dagelijks water en droog brood
Om haar te doen sterven van hongersnood.

. . . .

. . . .

Zij nog van heur weinig de armen gaf,
Hetwelk Bertolfs moeder met gramschap zag.

. . . .

. . . .

Bertolf trok naar de stad Brugge voort,
Tot dat zijn vrouwe zou zijn vermoord.
Z' hebben haar uit de kamer doen komen
En daarop met geweld vastgenomen
En haar verworgen met wreed gemoed;
Het hoofd geleid in een watervloed...
Bertolf deed haar begraven volgens haren staat
Als een klaar licht in de wolken,
Glinsterend tusschen de volken,
Met een heilge hand die den zegen gaf,
Over het heilig lichaam in het graf.

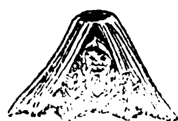
. . . .

. . . .

Bertolf kwam weder te trouwen
Al na de dood zijner vrouwe;
Hij had een dochterken maar het was blind.
Als het kind was negen jaren,
Kwam Godeliva verklaren,
Dat het zijn hand in 't water zou steken
En dat aan zijne oogen gestreken.
Het werd klaarziende, o wonderheid!
't Heeft aan dees maged veel dank gezeid.

INHOUDSTAFEL

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building

~~JUL 1 1918~~		
~~JUL 1 1918~~		
JUL 13 1918		

form 410

